UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

# Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

**Kamperger, Franz Alois**

**Eystadii, 1705**

Quæstio Sexta. De medio cognitionis Angelicæ, seu de speciebus Angelorum intelligibilibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

ipsarum. Sed datò, quòd producat, disparitas adhuc est: quia non idem lumen producit species visuales cum objectis omnibus, sed una pars luminis cum uno, alià cum alio objecto. Idem autem intellectus angelicus deberet concurrere cùm singulis speciebus, & ad omnes cognitiones simul. *Ad* 2. &. species sunt agentia necessaria simpliciter, Neg: ex suppositione, quòd adsint omnia ad agendum necessaria Conc: inter hæc autem necessaria in Angelis est etiam libera voluntatis determinatio: nam species subordinatur intellectui, sicut habitus potentiæ, intellectus voluntati.

---

# QUÆSTIO SEXTA.

## DE

# MEDIO COGNITIONIS ANGELICÆ,

## SEU DE SPECIEBUS INTELLIGIBILIBUS

# ANGELORUM.

## ARTICULUS I.

### An Angelus ad intelligendum indigeat speciebus sibi superadditis?

*Resp: indigere. Probatur:* quia intellectus Angelicus non est se solo completus ad cognoscenda quæcunque objecta à se alioquin cognoscibilia, sed indiget concursu objecti; atqui non omne objectum potest concurrere immediatè, & per suammet essentiam, ut patebit ex Articulis sequentibus; ergo debet concurrere per aliud, nimirum per sui speciem. *Major Prob:* 1. ex recepto illo axiomate: *ex objecto, & potentia paritur notitia;* quo significatur, ad quamvis cognitionem debere duo concurrere, potentiam cognoscitivam, puta intellectú, visum, auditum &c. & præterea objectum, quod cognoscitur. 2. Intellectus humanus non est se solo, & sine concursu objecti completus ad intelligenda quælibet objecta, ut suppono ex Animastica; similiter cum intellectu Divino concurrit ratione nostrà Essentia Divina per modum objecti intelligibilis ad cognitionem; ergo idem dicendum de intellectu medio, seu angelico; cùm non possimus de intellectibus intermedijs judicare, nisi per aliquam proportionem ad extrema. 3. Ideo intellectus humanus, cæteraque potentiæ cognoscitivæ indigent determinari per concursum objecti, quia sunt ex se indifferentes ad hæc, illave objecta cognoscenda; sed eadem ratio est de intellectu Angelico; ergo &c. 4. Solus DEUS est actus purus physicus, continens in se perfectionem physicam omnium rerum creatarum; ergo etiam ille solus est actus purus intentionalis, & intelligibilis, continens omnem intelligibilitatem omnium objectorum intelligibilium; atqui si intellectus Angeli se solo esset completus ad intelligenda quæcunque intelligibilia, tunc & ipse contineret intelligibilitatem omnium intelligibilium: quia esset per suam essentiam species intentionalis omnium; per speciem autem sui fiunt res actu intelligibiles; ergo &c. 5. (& est confirmatio præcedentis argumenti) ad hoc, ut DEUS contineat se solo perfectionem entitativam omnium creatorum, requiritur in genere physico ex parte DEI perfectio, & essentia infinita; ergo etiam, ut contineat se solo per suam essentiam perfectionem intentionalem, seu intelligibilitatem, & rationem speciei intentionalis omnium objectorum, requiritur similiter in genere intentionali perfectio infinita; atqui intellectus Angeli in nulla ratione potest esse infinitus: quæ enim ratio, vel fundamentum tribuendi tantam excellentiam Angelo? ergo &c. 6. Nulla substantia potest perfectè per seipsam repræsentare aliam, nisi illam formaliter, vel eminenter contineat, hoc est, nisi

vel illi sit perfectè similis in natura, vel sit causa illius; atqui Angelus se solo sumptus nec est perfectè similis omnibus rebus ab ipso cognoscibilibus, ut per se patet, neque est causa omnium illarum, ut etiam constat: ergo &c. *Major. patet inductione*: cur enim, bos v. g. non repræsentat perfectè per se ipsum hominem, nisi, quia nec in se continet perfectam hominis similitudinem, neque est causa ipsius? è contrà, quare imago genuina Petri repræsentat perfectè lineamenta Petri, vel essentia Divina ipsummet Petrum, & alia quælibet creata, nisi, quia hæc est causa omnium creatorum, illa verò perfectam habet similitudinem cum lineamentis Petri? Dixi: *nulla substantia*: nam aliud est de certo aliquo accidente, v. g. de specie impressa superaddita, quam nos admittimus, quæ repræsentat rem, licèt nec sit eius causa, nec illi perfectè assimiletur: disparitas enim est: quia species accidentalis à natura primariò ordinatur ad hoc, ut sit instrumentum objecti, suppleátque concursum illius; ad instrumentum autem non requiritur, ut contineat perfectionem ejus, cujus est instrumentum: substantiæ autem non ordinantur à natura, ut serviant alijs rebus, ad modum instrumenti intentionalis, concurrendo objectivè locò ipsarum ad cognitionem ipsarum; adeóque, ut sint medium, quo cognosci possint alia, oportet, quòd hoc habeant ex vi suæ specialis perfectionis, continentis perfectiones rerum aliarum, cùm alius modus, quo hoc præstent, non sit perceptibilis. Unde & DEUS per suam essentiam cognoscit alia, quia ratione suæ eminentis perfectionis eas continet. 7. (& est rursum confirmatio argumenti præcedentis) una causa non potest supplere in causando vicem alterius, nisi aliquomodo perfectionem ejus contineat; ergo neq; substantia, vel intellectus Angeli causando objectivè, potest supplere vicem cujuscunque objecti, nisi eius perfectionē non contineat autem formaliter, neque eminenter, ut dictum est: ergo &c. 8. Quia causa debet continere suum effectum, atqui cognitio, quæ est effectus intellectûs angelici, est similitudo sui objecti; ergo, si intellectus angelicus se solo est causa sufficiens omnium suarum cognitionum, debet continere similitudinem omnium objectorum à se cognoscibilium; atqui non continet, cùm neq; contineat formaliter, neque eminenter ex dictis, ergo &c.

*Sed contrà* I. Ut Angelus cognoscat, sufficit præsentia objecti; ergo non est opus concursu objecti, vel specie. *Conf:* Angelus, ut cognoscat, indiget propinquitate objecti, ut patet ex Job: 1. ubi, cùm Diabolus dixisset, se circuisse terram, interrogatur: an consideraverit Job servum DEI? Quo indicatur, dæmonem non fuisse cogniturum, quid ageret Job, nisi ei præsens fuisset. *Atqui* non indigeret, si haberet species illius in se; ergo non habet. ℟. *Neg: antec:* Ratio, præter dicta, pro conclusione est: quia per præsentiam objecti, vel præcisè intelligitur existentia objecti in rerum natura, vel indistantia aliqua secundùm locum. Primum non sufficit: quia aliàs Angelus necessariò cognosceret simul omnia actu existentia; imò nec requiritur: quia abstractiva cognitio (qualem ex suprà dictis etiam habent Angeli) non pendet ab existentia objecti, sed abstrahit ab illa. Secundum similiter nec requiritur, nec sufficit. Non requiritur: quia experientiâ patet cognosci per intellectum res loco distantes, imò simpliciter non existentes. Non sufficit: quia iterum sequeretur, Angelum necessariò cognoscere omnia à se indistantia, quod falsum esse patebit ex dicendis Artic: 3. *Nec dicas*, sufficere quidem indistantiam objecti, sed unà cum actu voluntatis, quo velit rem præsentem cognoscere. *Contrà* namque est: quia vel pro priori, quàm Angelus velit cognoscere, cognoscit rem præsentem, vel non cognoscit; si cognoscit; ergo non prærequiritur applicatio voluntatis, sed est cognitio necessaria; si non cognoscit, ergo vult aliquid non præcognitum. *Ad Conf: ℟. Neg: antec: ad Prob:* Dico: Scripturam loqui modo humano, quod gestum est, modo angelico, ut meliùs percipiatur ab hominibus: dicuntur enim Angeli circuire terram cognitione, successivè cognoscendo, quæ in diversis terræ partibus geruntur, quia licèt habeant omnes species simul, non tamen cognoscunt omnia simul. Aut certè circumeunt Angeli etiam propriè per motum localem terram, ut varias operationes in animis hominum, vel immediatè per suggestiones, vel mediantibus corporibus exerceant, quandoquidem eas exercere in distans non possunt, & occasione illarum accipiunt novas cognitiones experimentales, non autem, quod per se ad cognitionem objecti indistantiâ locali egeant.

II. Species ad hoc maximè ponitur, ut objectum fiat præsens in esse intelligibili; sed hoc non præstat species: quia hæc vel imprimitur ab objecto, ut in visu, & tunc supponitur objectum præsens, non autem fit præsens per speciem; vel imprimitur ab alia causa, absente objecto, & sic etiam non facit objectum præsens, cùm res non fiat præsens, nisi ut singularis, species autem impressa ab alio, quàm ab objecto, non possit rem repræsentare, ut singularem, sed ut universalem; ergo frustra ponitur species. ℟. 1. *Neg: Min: & Dist: primam partem antec:* species impressa ab objecto, non facit, sed supponit objectum præsens entitativè, & aliquà ratione, Conc: supponit objectum præsens intentionaliter, & sufficienter. Neg:

objectum

objectum enim debet coinfluere cum potentia in cognitionem, adeóque esse indistans à cognoscente; impressio autem speciei non supponit objectum ita intimè præsens, ut patet in objecto visûs. R. 2. species, quæ imprimitur ab objecto, supponit objectum præsens ad determinandam cognitionem, & efficiendam speciem. Conc: ad efficiendam per se visionem, Neg: species enim quædam, quæ imprimuntur ab objectis, possunt produci per medium, ut patet in speciebus visibilibus, cognitio non item, cùm medium, utpote non vitale, sit incapax recipiendæ cognitionis vitalis; præterea cognitio terminari potest ab objecto distante, ut iterum patet in visione, non autem produci ab objecto distante, adeóque non eadem præsentia sufficit ad cognitionem producendam, quæ sufficit ad eam terminandam, vel ad speciem producendam. *Ad alteram partem antecedentis* R. *Neg: assumpt: cum minore Probat:* hoc enim merè dicitur, non probatur.

III. Ut voluntas tendat in suum objectum, non requiritur, ut objectum per se, vel per aliud à se impressum influat in actũ voluntatis; ergo idem dicendum de actu intellectûs. *Conf:* corpora sublunaria non concurrunt per qualitates distinctas cum agentibus naturalibus materialibus, nimirum corporibus cælestibus, ad ipsorum operationes; ergo nec objecta cum intellectu angelico ad ipsius operationes, per species distinctas. 2. Angelus est efficacior in cognoscendo, quam ignis in comburendo, sed ignis, ut comburat, non indiget sibi uniri combustibile, sive per se, sive per qualitatem vicariam: ergo neque Angelus, ut cognoscat, indiget sibi uniri objectum cognoscibile per se, vel per speciem vicariam. 3. Intellectus Angeli est perfectior, quàm potentię agentium naturalium, sed multorum agentium naturalium potentiæ non indigent concursu objectorum, ergo neque intellectus Angeli. R. *Neg: Conf:* Disparitas est 1. Quia intellectus tendit in objectum, assimilando, & repræsentando illud, cùm autem ipse se solo non contineat perfectam similitudinem objectorum à se distinctorum, non potest etiam se solo eam cognitioni imprimere, sed debet concurrere objectum, quod sui similitudinem in cognitionem transmittat. Voluntas autem non agit per assimilationem, sed ad modum cujusdam impulsûs: sunt enim actus voluntatis quoddam pondus inclinans voluntatem ad objectum, vel removens ab objecto, ad quod sufficit objectum esse præsens per cognitionem, repræsentantem bonitatem, vel malitiam objecti, quæ bonitas vel malitia est tanquam causa impulsiva voluntatis, mediâ cognitione. 2. quia voluntas supponit objectum præsens per cognitionem, à quo proinde excitari potest, & mover tanquam à fine, licèt objectum nihil de cætero efficiat: intellectus autem non habe objectum intentionaliter præsens, nisi vel per speciem, vel per immediatum concursum objecti. *Ad 1. Conf:* R. vel effectus, quos producunt corpora cælestia, continent in se hujusmodi perfectiones, quas accipere sufficienter possunt ab illis solis, vel quas necesse est simul accipere à sublunaribus. Si primum *Conc: antec: Neg: Conf:* Disparitas hæc ipsa est: quia tales effectus non continent ullas perfectiones, quas accipere necesse est à sublunaribus; cognitio verò Angeli continet perfectionem, nimirum similitudinem objecti, quam accipere non semper potest à solo intellectu, ut dictum est. Si alterum, tunc *negatur antec:* Ratio est eadem: quia, cùm causa adæquata debeat continere omnem perfectionem inexistentem effectui, supponantur autem tales effectus continere perfectiones quasdam, quas non continent corpora cœlestia, necesse erit, ut in illos præterea influant, vel per se, vel per qualitates vicarias corpora sublunaria; sicut, quia cognitiones quædam Angeli continent aliquas perfectiones quas non continet intellectus ipsius se solo, oportet, quòd præterea in illas objecta influant. *Ad 2.* R. 1. *Neg: Min:* nam, licèt non sit opus, ut agens, v.g. ignis, uniatur passo combustibili per modum formæ, vel subjecti, debet tamen uniri per certam vicinitatem localem, & passi dispositionem. R. 2. *Neg: Conf:* quia ignis comburens, & lignum combustibile habent se ut agens, & passum; non requiritur autem, ut agens uniatur passo, nisi quando actio est immanens, qualis non est combustio: potentia autem intellectiva, & objectum intelligibile sunt agens unicum; non essent autem unum, nisi per aliquam subordinationẽ uniantur inter se, sive jam imẽdiatè, sive per speciem: neque ad hànc unionem, vel subordinationem sufficit præsentia localis, aut existentia in rerum natura, ut suprà in R. ad 2. dictum est. Præterea, objectum est actus, seu forma potentiæ intellectivæ: est enim ratio determinans intellectum ad hoc potiùs, quàm aliud objectum cognoscendum; actus autem, & forma agentis debet aliquomodo uniri agenti, cùm nihil agat, nisi in quantum est actu, seu habens actum, & constituta per actum: combustibile verò non est actus, & forma ignis agentis, sed passum, quod non est opus uniri agenti, cùm agens non agat, in quantum est in potentia, sed quantum in actu. *Ad 3. Neg: Conseq:* quia licèt intellectus Angeli pluribus indigeat adminiculis, quàm quædam aliæ potentiæ, quia tamen ordinatur ad actum longè perfectiorem, quàm aliæ potentiæ, ideo adhuc illis est perfectior.

I V. Repræsentare omnia alia à se per suammet substantiam non est perfectio infinita: ergo non est neganda Angelo, qui est intellectivum, simúlque intelligibile perfectum. *Conf:* Quia aliàs Angelus erit quasi naturà suà cœcus, cùm ex se non sit proximè potens ad videndum, neque etiam habeat vim naturalem obtinendi species omnium objectorum; ergo. 2. Intellectus vel substantia Angeli potest infinita intelligere, licèt illorum perfectiones non contineat; ergo etiam poterit esse medium, seu species intelligibilis illorum, quin illa contineat. R. 1. *Neg: antec:* Posse enim repræsentare omnia alia per se ipsum, arguit in Angelo continentiam omnium rerum aliarum à se intelligibilium, non potest autem illas continere, nisi sit perfectionis simpliciter infinitæ: tum, quia res ab Angelo intelligibiles, earúmque perfectiones sunt multiplicabiles in infinitum, tum, quia si *A*ngelus eminenter omnia alia (quæ sunt infinita) contineret, posset illa omnia, adeóque infinita, efficere, quod arguit virtutem, & ex consequenti, essentiam infinitam. R. 2. *Transmiss: antec: Neg: Conf.* nam etiam comprehendere *A*ngelum superiorem noo est perfectio infinita, & tamen meritò negatur inferiori *A*ngelo. *Ad 1. Conf: Neg. sequ: antec:* cœcus enim non est, qui caret speciebus, sed qui caret potentiâ proximâ ad illas recipiendas; hàc autem non caret Angelus, imò potentiam habet non capacem tantùm, sed etiam exigitivam specierũ. *Ad 2.* Disparitas est: quia intellectus, & substantia *A*ngeli non agunt vice objectorum: unde non est necesse, ut eorum perfectiones eminenter contineant, sed agunt nomine suo, in quantùm sunt tale agens naturale, ac proinde sufficit, ut suam propriam perfectionem contineant.

## ARTIC. II. *An Angelus ad intelligendum se ipsum indigeat speciebus superadditis?*

R*Esp. Non indigere. Prob. 1.* quia species intentionales, cùm sint objecti vicariæ, non sunt necessariæ, nisi, quando objectum est absens, vel improportionatum ad concurrendum, sed *A*ngelus neque est absens à se ipso, ut per se patet, neque improportionatus ad coinfluendum in cognitionem sui, cùm sit ens spirituale, & ejusdem ordinis cum cognitione, aliunde verò nihil obstet, ut constabit solutione argumentorum; ergo &c. 2. Quælibet res per hoc est proximè intelligibilis, quòd sit abstracta à materia, & certo modo (qui A. 3. explicabitur) unicum cum intelligente, sed substantia Angeli, utpote penitus immaterialis, & incorporea, est per se ipsam abstracta à materia, & vel maxime unum secum ipso intelligente; ergo est per se ipsam proximè intelligibilis, adeóque non est opus specie. *Major prob:* tum, quia rem esse proximè intelligibilem, idem est, quod rem esse proportionatam proximè ad coinfluendum cum intellectu in cognitionem sui: hoc ipso autem, quòd res sit abstracta à materia, & unum cum intelligente, jam nihil deest proportionis ad hunc coinfluxum, cùm ad illum præstandum nihil defuerit, nisi vel diversitas ordinis, nimirum materialitas rei, & immaterialitas cognitionis, vel unitas objecti cũ intellectu, quæ ad coëfficiendum eundem effectum cognitionis requiritur, ut infrà dicetur: tum, quia esse proximè intelligibile, est esse proximè cognoscibile modo immateriali, & indivisibili: nam per hoc differt objectum sensibile ab intelligibili, quà tali, quòd illud cognoscatur divisibiliter, hoc verò indivisibiliter; eo ipso autem, quòd abstrahatur res à materia, quæ est radix divisibilitatis, uniatúrque potentiæ cognoscitivæ indivisibili, qualis est intellectus, abstrahitur à divisibilitate, & fit modo indivisibili cognoscibile: tum denique, quia objectum respectu intelligentis habet se ad modum formæ: nam, sicut forma recipitur in materia indifferente, & indeterminata ad quidlibet, eamque determinat, & facit cum ipsa unum, sic objectum attrahitur, & apprehenditur ab intelligente ad intellectum, determinatque illum, ex se indifferentem ad quidlibet cognoscendum, facítque unum cum ipso intentionaliter, juxta illud Philosophi de Anima: intellectus intelligendo fit quodammodo omnia; hoc ipso autem, quòd objectum, v.g. lapis, qui secundùm suum esse materiale non poterat recipi in intelligente, & esse forma ipsius, abstrahatur à materia, & uniatur intelligibiliter intellectui jam est forma intelligibilis intellectûs, ergo &c. 3. Concurrere per se ipsum objectivè ad sui cognitionem ex nullo capite repugnat *A*ngelo; ergo concurrit defacto, cùm nihil obstet aliunde, & ita evitetur entium multiplicatio. *Antec: Prob:* tum negativè, quia nulla assignari potest hujusmodi repugnantia. tum positivè, quia talis concursus neque involvit perfectionem, neque imperfectionem repugnantem Angelo; non quidem imperfectionem, quia si Divina essentia per se ipsam concurrit objectivè ad visionem beatificam (ut probatum est Q. 6. de DEO uno art. 2.) sine imperfectione, cur ita concurrere imperfectio erit respectu *A*ngeli? Non etiam perfectionem: quia, si ex ratione perfectionis non repugnat *A*ngelo, ut immediatè per modum causæ principalis influat effectivè in suam cognitionem, quare repugnaret, ut sic influat in eandem per modum causæ objectivæ? præsertim, cùm non pauci Philosophi existiment etiam objecta quorundam sensuum, ut actûs, gustûs influere in sui sensationem objectivè per se ipsa,

ipsa, & absque intermedijs speciebus. 4. Sicut intellectivitas, seu vis activa intelligendi provenit ab immaterialitate, ut Q. 2. art: 4. probatum est, ita etiam intelligibilitas passiva; atqui res materiales sunt tantùm in potentia, & per aliud immateriales, in quantum scilicet ab eis abstrahi potest species intentionalis immaterialis, Angeli autem substantia est actu, & per seipsam immaterialis; ergo res materiales sunt tantùm intelligibiles in potentia, & per aliud, nimirum per speciem sui intentionalem, Angelus autem est (saltem à se ipso) intelligibilis actu, & per se ipsum. *Major patet*: Quia non minùs modus cognoscibilitatis passivæ proportionari debet modo essendi, quàm modus operandi, & cognoscendi: ergo sicut immaterialitas, quia involvit modum essendi perfectiorem, quàm sit modus essendi quorumcunque materialium, fundat modum operandi, & cognoscendi perfectiorem, quàm sit modus operandi, & cognoscendi conveniens quibuscunque materialibus, adeóque intellectualitatem; ita ob parem rationem eadem immaterialitas fundabit perfectiorem sui cognoscibilitatem, quàm sit quæcunque cognoscibilitas conveniens rebus materialibus; ergo, cùm etiam rebus materialibus conveniat intelligibilitas remota, sive in potentia, & per speciem superadditam, substantijs immaterialibus convenit intelligibilitas proxima, actu & per se ipsas, saltem respectu intellectûs proprij. 5. Ut forma agat, non refert, inhæreátne subjecto, an per se subsistat: si enim calor subsisteret per se, non minùs calefaceret, quàm defacto, cùm inhæret subjecto: ergo, si daretur species Angeli subsistens, posset per illam Angelus seipsum intelligere, non minùs, quàm defacto (juxta Adversarios) intelligat se per speciem sibi inhærentem, & sibi superadditam: atqui idem potest Angelus intelligere per suam substantiam, quod posset per illam speciem subsistentem, & substantialem: ergo &c. 6. Agens, ut agat, debet existere, & habere actu formam in se, sibique præsentem, per quam agit, sive, ut loquitur D. Thom: Q. 8. de verit: art: 6. omne agens agit, in quantum est actu existens, & secundùm quod est in actu: atqui intelligere est agere, ergo intelligens, ut intelligat, & debet actu existere, & habere actu in se formam, & sibi præsentem, per quam intelligit: atqui forma per quam intelligens intelligit, est objectum, quia est ipsissima ratio determinans se ipsâ intellectum de se indifferentem ad hanc speciem intellectionis: sicut lux, quia est ratio, cur sol luceat, est forma, & principium formale, per quam sol lucet; ergo intelligens debet actu habere in se, & sibi præsens objectum, atque adeò, si intelligens sit indifferens, ut habeat in se, sibique præsens objectum, vel non habeat, erit quoque indifferens ad intelligendum, & non intelligendum, & consequenter non poterit intelligere per se ipsum, & per suam essentiam, sed tantùm per aliud à se distinctum sibi adveniens, nimirum per objectum, vel eius speciem; è contrà verò, si intelligens per se ipsum, & suam essentiam habeat in se, & sibi præsens objectum, poterit illud per se ipsum intelligere sinè distincto aliquo superaddito; sed Angelus habet se per se ipsum sibi præsentem, & in se ipso; ergo poterit se per se ipsum intelligere sinè distincta specie superaddita. 7. Sicut se habet in genere entium DEUS, & materia prima, ita in genere intellectualium intellectus Divinus, & intellectus humanus: nam, sicut materia est pura potentia receptiva, & nihil potest per se ipsam agere, sed tantùm per formam physicam sibi superadditam, sic intellectus humanus nihil potest per se ipsum intelligere, sed tantùm per formas, seu species intentionales superadditas; & sicut DEUS in ratione entis est actus purus, & omnia per se ipsum agit, sinè ulla forma, & potentia activa superaddita; ita intellectus Divinus omnia potest per se ipsum intelligere, sinè ullis speciebus, seu formis intentionalibus superadditis; ergo etiam, sicut Angelus est medius in ratione entis inter DEUM, & hominem, ita intellectus angelicus in genere intellectualium erit medius inter divinum, & humanum; ergo poterit aliquid intelligere per seipsum, nimirum suammet substantiam, & sibi intrinseca, & aliquid per formas, seu species superadditas, nimirum objecta alia, ut art: 3. dicetur. 8. (& est confirmatio congruentiæ præcedentis) in genere entium datur triplex differentia: unum enim datur ens, quod est actus purus, ut DEUS; unum, pura potentia, nimirum materia; reliqua, partim actu, partim in potentia: ergo etiam in genere intelligibilium dabitur triplex differentia: DEUS, qui est purè actu ad omnia intelligenda, & consequenter omnia intelligit per se ipsum, & per suam essentiam; homo, qui est purè in potentia ad omnia intelligenda, & consequenter nihil intelligit per se ipsum, sed omnia per species superadditas; denique Angelus, qui est partim in actu ad intelligendum, nimirum respectu sui, partim in potentia, videlicet respectu aliorum, & consequenter se intelligit per se ipsum, alia verò per species superadditas. 9. denique, quia in substantia Angeli reperiuntur omnia, quæ requiri possunt ad speciem intelligibilem repræsentativam ipsius Angeli; ergo per suammet substantiam cognoscit se, tanquam per speciem. *Antec: prob*: quia primò Angelus est per se ipsum actu intelligibilis, cùm sit per se ipsum immaterialis, & spiritualis, non minùs, quàm species intelligibilis, quæ, quia est abstracta

à materia,

à materia, & immaterialis, facit rem, cujus est species, actu intelligibilem; deinde substantia Angeli est objectum proportionatum intellectui ipsius, cùm sit objectum proprium, & primò motivum ipsius, ut superiùs Q. 4. art: 2. ostensum est; præterea est intimè unita, & præsens suo intellectui, multò magis, quàm species accidentalis, cùm intellectus per modum proprietatis emanet ex substantia Angeli, secùs, ac species. Et quidem non solùm unitur intellectui per modum subjecti sustentantis, sed etiam per modum objecti informantis illum, quod est proprium speciei: quia, cum substantia Angeli non habeat tantùm rationem substantiæ, sed etiam propter immaterialitatem suam, rationem objecti per se intelligibilis: emanando ex se intellectũ, in quantum est substantia, emanat simul eundem, ut determinatum ad cognitionem sui, in quantum substantia Angeli est objectum per se intelligibile; sicut, si substantia aliqua esset simul albedo, vel species albedinis, potentia visiva, quæ emanaret ab illa substantia effectivè, emanaret simul ab eadem objectivè; sustentaretur ab illa, tanquam à subjecto, & simul informaretur, determinaretur, actuaretur ab illa tanquam ab objecto visionis. Denique Angeli substantia effectivè influit in cognitionem cum intellectu, quod ex communiori sententia ad speciem intelligibilem requiritur; atqui hæc habendo, habet substantia Angeli omnia ad speciem intelligibilem requisita (quid enim aliud adhuc restat?) ergo &c.

Quod de substantia Angeli dictum est, idem intelligendum de proprietatibus, potentijs, speciebus, accidentibus naturalibus Angelo intrinsecis, cognosci nimirum illa ab Angelo per se ipsa sinè speciebus distinctis: idem enim probant omnes ferè rationes allatæ. Proprietates verò Angeli non solùm cognosci possunt ab Angelo immediatè, & per se ipsas, sed etiam mediatè, & per substantiam Angeli. Ratio est: quia Angelus cognoscit suam substantiam comprehensivè, ut traditum est suprà Q. 5. art: 1. atqui, comprehendendo se ipsum, debet cognoscere omnia secum connexa, proprietates autem Angeli connectuntur cum substantia Angeli, ergo.

*Sed contrà* I. Id, per quod cognoscitur aliud, tanquam per speciem, est forma intellectûs; sed substantia Angeli non potest esse forma sui intellectûs, sed est potiùs subjectum illius; ergo non potest Angelus cognoscere se ipsum per suam substantiam. *Confirm:* Licèt substantia Angeli sit præsens, & unita intellectui Angeli subjectivè, seu per modum subjecti sustentantis intellectum, non est tamen illi præsens, & unita objectivè, seu per modum objecti determinantis, prout requiritur ad speciem; ergo non potest subire munus speciei: sicut, licèt anima nostra defacto in corpore sit præsens, & intimè unita intellectui suo, tanquam subjectum, à quo intellectus emanat, & sustentatur: quia tamen non est illi præsens per modum objecti determinantis, ideo non potest defacto se ipsam per suam substantiam cognoscere. 2. Species debet actuare intellectum verâ aliquâ & reali, licèt intentionali, informatione; non apparet autem, in quo genere causæ substantia Angeli possit actuare intellectum ejusdem. R. per quod cognoscitur aliquid, tanquam per speciem, est forma intellectûs intentionalis Conc: physica Neg: *Similiter Dist: Min:* Est igitur intellectus respectu substantiæ *Angeli* forma physica, & contrà substantia *Angeli* respectu intellectûs forma intentionalis, quia per modum objecti determinat illum ad talem cognitionem, & cum eodem coinfluit in illum, modo indicato in 9. probat: Concluſ: *Hinc patet ad priorem Confirm:* Ad instantiam de anima nostra disparitas est: quia anima nostra defacto in corpore non intelligit, nisi per conversionem ad phantasmata, & dependenter à sensibus, adeóque non intelligit defacto se ipsam per se ipsam: quod non urget in *Angelo*. *Ad 2.* R. *Neg: Min:* hoc ipso enim, quòd substantia *Angeli*, utpote immaterialis, identificet sibi has duas rationes, nimirum, quòd sit substantia intellectiva, & quòd sit objectum actu intelligibile, hoc ipso, inquam, in quantum est substantia intellectiva, emanat ex se, & per modum subjecti sustentat potentiam intellectivam; in quantum verò est objectum actu, & per se intelligibile, emanat eandem ex se, ut determinatam ad hanc specie cognitionem: & hoc sufficit, ut dicatur actuare intentionaliter intellectum, cùm actuatio, quâ species intelligibilis actuat intellectum, non sit aliud, quàm actualis determinatio & completio intellectûs ad hanc specie cognitionem.

II. Species debet proximè influere effectivè in cognitionem; atqui substantia *Angeli* non sic influit, etiam in sui cognitionem, sed tantùm remotè & mediatè, mediante scilicet intellectu; ergo non competit illi munus speciei, etiam respectu cognitionis sui ipsius. *Conf:* 1. Species subordinatur potentiæ in ratione determinativi, quia potentia, utpote indifferens ad cognoscendum quidlibet, est universalior, quàm species, quæ est determinata ad hanc specie cognitionem; atqui substantia *Angeli* non subordinatur suo intellectui, sed è contrà intellectus substantiæ, tanquam proprietas suæ radici, & principio; ergo idem, quod priùs. 2. Si substantia *Angeli* est per se ipsam actu intelligibilis, & potest esse sibi loco speciei impressæ; ergo eadem poterit per se ipsam terminare actionem intelligendi, & esse

esse loco speciei expressæ, cùm non requiratur major immaterialitas, vel actualior intelligibilitas pro specie expressa, quàm pro impressa. R. *Neg: Maj:* & dico, ad speciem, prout hæc abstrahit ab accidentali, & substantiali, sufficere, ut aliquomodo coinfluat cum intellectu in cognitionem, sive jam proximè, sive remotè: proximè, si sit species accidentalis, & inhærens; remotè, si sit substantialis, per se subsistens, & intellectum, cum quo coinfluit, ex se emanans, cujusmodi est species Angeli, quâ seipsum cognoscit, identificata substantiæ *A*ngeli, ut probatum est. Ratio ulterior est: quia gratis & absque fundamento requiritur influxus proximus, & immediatus ad omnem speciem. R. 2. influxum proximum dupliciter posse sumi: primò pro influxu, quem præstat causa, sinè adminiculo ullius instrumenti; & hoc sensu negatur omnem speciè debere influere proximè, prout dictum est. Secundò pro influxu, inter quem nullus mediat influxus distinctus alterius causæ, & hoc sensu permitto speciem debere proximè effectivè influere in cognitionem, quia omnis species sive accidentalis, sive substantialis, influit eâdem indivisibili actione in cognitionem, quâ intellectus, licèt pro priori ipse intellectus per aliam actionem emanet in aliquo casu ab illa substantiali specie, putà à substantia Angeli: sicut licèt DEUS pro priori influat in causas secundas producendo, & conservando ipsas, influit nihilominus proximè in omnes effectus ipsarum, quia eadem actio indivisibiliter est tam DEI, quàm causarum secundarum. *Eodem modo dicendum ad minorem. Ad 1. Confir:* R. *similiter Neg: Maj:* universaliter sumptam: aliquando enim species subordinatur potentiæ, quando scilicet species est accidentalis, & inhærens; aliquando potentia speciei, quando species est substantialis, & ipsam potentiam ex se emanans, ut patet aliquomodo in DEO, cujus essentia (quæ respectu intellectûs, & intellectionis Divinę agit eminentiori modo munus speciei omnium intelligibilium) non subordinatur intellectui Divino, sed hunc sibi subordinat. *Ad 2.* Disparitas est, quia species expressa est ipsamet cognitio, & operatio vitalis *A*ngeli, aut certè terminus productus per *A*ngeli cognitionem; repugnat autem Angelum produci à seipso, aut identificari cognitioni suæ, ut probatum est suprà. Q. 4. art: 1. in prob: 2. partis Concl: ergo repugnat, ut *A*ngelus sit species expressa sui ipsius. At verò species impressa, non est ipsa operatio Angeli, sed principium operationis, quod respectu sui ipsius cognoscendi ex nullo assignabili capite repugnat identificari substantiæ Angeli, imò defacto identificari, probant rationes paulò antè allatæ.

III. Demonstratio, scientia, cognitio, est actus intellectûs, sed idem non potest demonstrari, sciri, cognosci per idem; ergo Angelus non potest scire, & cognoscere se per se ipsum. *Conf:* 1. Angelus non amat se ipsum, nisi mediante habitu dilectionis; ergo neque cognoscit se ipsum, nisi mediante specie impressâ. 2. Species debet inhærere subjecto, debet intellectum constituere in actu primo, adeóque illum actuare, & informare, & consequenter subordinari intellectui; atqui nihil horum convenit substantiæ Angeli, ergo hæc nequit esse species pro se ipsa cognoscenda. R. *Dist: Conf:* Angelus non potest se cognoscere per se ipsum, tanquam per medium cognitum *quod*, & demonstrationis, Conc: hoc enim debet esse aliquid magis notum, cùm demonstratio sit modus sciendi, id est, cognitio ignoti manifestativa per aliquid notius; non potest se cognoscere per se ipsum, tanquam per medium *quo*, sive tanquam per speciem intelligibilem, Neg: *A*d tale enim medium sufficit, ut per modum objecti, vel loco objecti in cognitionem cum intellectui influat. *Ad 1. Conf: Neg: antec:* Ratio est: quia habitus ad actus naturales (qualis est, ut suppono, dilectio Angeli erga seipsum) non sunt necessarij simpliciter, sed tantùm ad promptè, & delectabiliter eliciendos, præsupponúntque ipsos actus, cùm sint semen, & effectus illorum. *Ad 2. Neg: ant: quoad omnes partes* Ad speciem enim sufficit, quòd concurrat objectivè cum potentia; hoc autem potest etiam fieri à forma subsistente, & intellectui, cum quo influit, non subordinata, ut patet in DEO, concurrente objectivè per suam essentiam subsistentem cum intellectu Beatorum ad sui visionem, ut dictum, & probatum est Q. 6. de DEO uno art: 3. solùm itaque tunc requiritur species inhærens, informans, subordinata intellectui, quando objectum subsistens non potest per se ipsum concurrere, vel ob absentiam, vel ob aliam improportionem.

IV. Angelus non tantùm potest se cognoscere intuitivè, & ut præsentem, sed etiam abstractivè, prescindendo existentiam suam ab essentia: quid enim obstat? atqui ad talem cognitionem sui non potest concurrere substantia *A*ngeli per modum speciei, quia implicat, ut essentia Angeli concurrat ad cognitionem sui, ut existens (quod utique tunc contingeret) & tamen non cognoscatur, ut existens, sed præscindatur ab existentia, ergo saltèm tunc opus est specie superadditâ. *Confirm:* 1. Non repugnat, ut Angelus habeat simul duas cognitiones sui, intuitivam, & abstractivam. Tali casu, illæ cognitiones distinctæ procedent à proximis principijs distinctis, ergo intuitiva procedet immediatè à substantia, abstractiva per speciem superadditam. 2. Species debet deservire intellectui, tanquam

quam principium operandi, & intelligendi atqui ad hoc non sufficit, ut assistat intellectui, sed oportet, quòd informet, & actuet intellectum; sicut, si daretur calor subsistens, qui tantùm assisteret ligno, & illud non informaret, ille non posset esse ratio, & principium calefaciendi ligno; ergo species debet informare intellectum, atqui substantia Angeli non informat; ergo &c. R. *permissâ Maj: Neg: Min: cum probat*: nam sicut Angelus, suppositô, quòd aliunde sit capax cognitionis abstractivæ respectu rerum naturalium, potest per eandem speciem leonis cognoscere illum, vel adæquatè, intuitivè, & comprehensivè, vel inadæquatè, & abstractivè, licèt illa species semper concurrat, ut existens; ita potest per eandem suam substantiam cognoscere se vel adæquatè, intuitivè, & comprehensivè, vel inadæquatè, & abstractivè; cùm cognitio intuitiva, & abstractiva non differant necessariò penes diversa principia, sed etiam penes diversum objectum, vel modum tendendi; & non repugnet idem principium concurrere ad cognitiones diversimodè tendentes, vel habentes objecta diversa, ut patet in intellectu, & voluntate. *Ex quo etiam patet ad 1. Conf: ad 2.* R. *Neg: alteram partem Min*: nam, licèt non sufficeret, ut species assistat quomodocunque, putà extrinsecè, intellectui, non requiritur tamen etiam, ut recipiatur per modum formæ in intellectu, sed sufficit, ut identificetur substantiæ, per modum radicis, intellectum ex se emananti, & simul ratione suæ intelligibilitatis determinanti illum ad cognitionem, prout suprà dixi, fieri in Angelo. Ad instantiam de calore dico, dupliciter concipi posse calorem subsistentem: primò sic, ut tantùm extrinsecè ligno assistat, & sic fateor illum non fore rationem, & principium calefaciendi ligno: secundò ita, ut simul identificetur substantiæ, & formæ ligni, & tum nego illum non futurum principium calefaciendi ligno.

## Artic. III. *An Angelus ad objecta sibi extrinseca intelligenda indigeat speciebus superadditis?*

R. *Esp: Indigere. Probatur 1.* Conclusio de objectis immaterialibus Angelo extrinsecis. Quia Angelus *A*. nec potest intelligere Angelum B. (idem est de alijs immaterialibus Angelo extrinsecis) per suammet substantiam, neque per substantiam Angeli B. ergo per species superadditas. *Prima pars antecedentis* patet ex dictis hàc Q. art. 1. quia Angelus *A*, nec est perfectè similis Angelo B. (differt enim ab illo specie vel saltèm numero) nec continet illum per modum causæ eminenter; ergo non potest *A*ngelum B. cognoscere per suammet substantiam intuitivè. *Et Confir*: 1. Quia nec DEUS per seipsum cognoscit intuitivè creaturas, nisi in quantum illas continet, ut causa exemplaris, & effectiva; ergo, cùm Angelus non contineat sic alia immaterialia, non poterit illa per seipsum intuitivè & perfectè cognoscere. *Confir*: 2. Cognoscibilitas rei proportionatur entitati rei, cùm sit proprietas rei; ergo sicut per entitatem Angeli *A* non est Angelus B; ita nec per cognoscibilitatem, & consequenter nec per entitatem Angeli *A* est cognoscibilis Angelus B. *Probatur 2. pars antec:* Si Angelus *A*, cognosceret Angelum B. per Substantiam Angeli B. tanquam per Speciem, vel Angelus B. concurreret objectivè ad cognitionem sui cum intellectu Angeli *A*. liberè, vel necessariò. Non prius: quia sic Angelus A. non posset cognoscere Angelum B. nisi hic consentiret, quæ esset magna imperfectio respectu Angeli A, maximè, si hic sit superior, Angelus verò B. inferior. Non etiam posterius: quia hoc è contrario esset magna imperfectio respectu Angeli B. (maximè, si hic iterum sit superior) teneri, & obligari ad concurrendum objectivè cum altero pro libitu alterius. Aliud est de rebus materialibus, quæ, cùm sint agentia valde imperfecta, & de se minimè libera, non mirum, quòd ex necessitate concurrant objectivè, vel per se, vel per sui Speciem ad sui cognitionem, v. g. ad visionem, gustum, tactum &c. 2. Ut Angelus B. concurrat objectivè ad sui cognitionem cum Angelo A, vel requiritur indistantia Angeli B. quoad locum, vel non. Non primum: tum, quia sic iterum Angelus A. in cognoscendo dependeret à libero consensu Angeli B, cùm dependeat à præsentia locali ipsius, quæ est in libertate *A*ngeli B: tum, quia sic Angelus A. esset imperfectior in cognoscendo, quàm homo; siquidem homo ad cognoscendam rem intuitivè, non indiget indistantiâ, & intimâ præsentiâ, ad rem cognitam: tum, quia sic *A*ngelus B. non posset simul cognosci à pluribus Angelis inter se distantibus, quia non potest esse simul intimè præsens ijsdem quoad locum. Non secundum: quia Angelus B, concurrens objectivè, debet cum intellectu *A*ngeli A. cognoscentis constituere unum principium vitale, adeóque activum pro priori naturæ ante cognitionem; hoc autem intelligi nequit, nisi pro priori intelligatur unitus intimè intellectui *A*ngeli A. cognoscentis; hęc autè unio in principijs adversariorum explicari nequit, nisi pro priori, saltèm radicaliter, sint conjuncti etiam quoad locum; ergo. 3. Vel Angelus B. simul & semel potest concurrere objectivè ad sui cognitionem cum pluribus Angelis inter se distantibus, vel non potest. Non primum; quia, cùm in principijs Adversariorum ad concursum hujusmodi objectivum requiratur intima præsentia & indistantia Angeli

B. con-

B. concurrentis & cognoscentis, deberet Angelus B. esse simul intimè præsens localiter pluribus Angelis inter se distantibus, Angelum *A.* cognoscentibus, quod fieri non posse suppono aliunde. Non secundum: quia aliàs non possent plures Angeli distantes interse simul & semel cogitare de Angelo B. quod etiam falsum esse patet per se.

*Prob: 2. Conclusio* de objectis materialibus. Quia etiam objecta materialia neque possunt cognosci per se ipsa, tanquam per Speciem, neque per Substantiam cognoscentis *Angeli*; ergo per species supperadditas. Non per Substantiam *Angeli*, ut patet ex dictis: quia si *Angelus*, non potest videri, nec videtur defacto per Substantiam Angeli B. multò minùs objecta materialia; cùm hæc longè sint dissimiliora cuicunque Angelo, quàm unus Angelus cuicunque alteri *Angelo*. Non etiam per se ipsa. 1. Quia sic Angelus in suis actibus penderet ab objectis materialibus, tanquam à concausa, quæ magna esset imperfectio. 2. Quia sic Angeli non possent videre, nec defacto viderent objecta materialia, nisi essent illis intimè præsentes, cùm saltèm res materiales nec possint agere in distans, neque concursus hic objectivus possit fieri per productionem alicujus entitatis per medium. 3. Quia intelligibilitas fundatur super immaterialitate, ut superiùs suo loco probatum est: ergo, cùm objecta materialia non sint per se ipsa, & actu immaterialia, sed tantùm in potentia, & per aliud, nimirum per Species immateriales, quæ ab illis abstrahi possunt, vel aliter intellectui infundi, etiam per se ipsa, & actu non erunt intelligibilia, sed tantùm in potentia, & per aliud, nimirum per species sui immateriales. 4. Quia per se est incredibile, asinum v.g. vel bovem per modum causæ partialis efficere illam cognitionem, quam habet Seraphinus aliquis de quidditate asini, vel bovis. 5. Si res materialis naturaliter potest producere cognitionem Angeli, & agere in Angelum; ergo etiam dici poterit, ignem naturaliter posse per modum causæ partialis torquere Angelum, producendo in illo qualitatem spiritualem afflictivam, supposito, quòd *Angeli* torqueantur ab igne verè physicè, & efficienter, sequela autem est absurda, ergo. 6. Res materialis nec partialiter continet immaterialitatem, & alias perfectiones cognitionis *Angelicæ*; ergo non potest esse, etiam causa partialis illius, cùm causa eo modo debeat continere effectum, quo illum causat. 7. Modus naturalis operandi sequitur modum essendi causæ principalis, ut dictum, & ostensum est alibi; ergo, cùm res materiales habeant modum essendi divisibilem & pendentem à materia, non poterunt naturaliter per modum causæ principalis, etiam partialis, producere intellectionem *Angelicam* indivisibilem, & independentem à materia, quia hoc esset agere indivisibiliter, & independenter à materia. 8. *Angelus* non potest producere naturaliter per se ipsum, etiam partialiter, aliquod accidens materiale, v.g. lucem, colorem, &c. ergo multò minùs res materialis, ut asinus, lapis, &c. aliquod accidens spirituale, & quidem nobilissimum, nimirum intellectionem, & quidem angelicam.

*Prob: Conclusio* de utrisque, tam materialibus, quàm immaterialibus, *Angelo* extrinsecis. 1. Quia, ut intellectus sit in actu primo completus ad intelligendum, debet illi aliquomodo uniri objectum, (est enim objectum forma intellectûs, determinans illum ad hanc specie cognitionem, constituitque cum ipso unum principium influens in cognitionem) atqui non est perceptibile, quomodo res extrinseca Angelo, v.g. alter *Angelus* vel bos, per se ipsum uniri possit, & fieri unum cum intellectu alterius Angeli, ergo unus Angelus, vel substantia materialis, non potest esse per se ipsam objectum, seu forma intelligibilis respectu alterius *Angeli*, atque adeo opus est specie, seu formâ intelligibili superadditâ. *Min: prob:* Ut res extrinseca *Angelo* uniatur intellectui *Angeli*, nec sufficit, nec requiritur intima utriusque ad invicem præsentia, ut suprà dictum est, atqui aliud non est assignabile, ergo &c. 2. Species & forma intelligibilis in ordine intelligibili est perfectior intellectu (est enim perfectio intellectûs, intellectus verò respectu illius est purum perfectibile; sicut forma physica est in ordine physico perfectior materiâ, quia est perfectio materiæ, & materia respectu formæ est purum perfectibile physicum) atqui inferior *Angelus*, vel res quæcunque materialis, non est perfectior Angelo superiore, ergo saltèm res materiales non possunt cognosci ab Angelis, vel Angeli inferiores à superioribus, per se ipsos, tanquam per species, & formas intelligibiles. 3. Ut duæ causæ partiales modo naturali concurrant per se ad eundem effectum, debet vel una subordinari alteri, sicut habitus subordinatur potentiæ, & causa materialis causæ efficienti; vel certè utraque debet subordinari alicui tertiæ, à qua simul hîc & nunc ad agendum applicetur, sicut intellectus BB. & essentia Divina, in quantum objectivè cum illo concurrens, subordinantur voluntati, & omnipotentiæ divinæ, quæ, tanquam primum movens, & causa principalis applicat ambo ad producendam visionem; vel sicut duo equi subordinantur aurigæ, à quo applicantur ad eandem currûs tractationem. Et ratio est: quia causæ secundæ partiales per se modo naturali influentes, influunt per modum unius principij, & juxta intentionem, ordinemque naturæ; non possunt

autem intelligi sic influere, nisi adsit ejusmodi subordinatio: aliàs enim influerent merè fortuitò, & casualiter, adeóque non per se, & ex intentione, sed per accidens. Subsummo jam: atqui unus Angelus, vel bos, non subordinatur alteri Angelo, vel uterque alicui tertio, in ordine ad producendam eandem cognitionem; ergo non poterunt, ut duæ causæ partiales, concurrere ad eandem cognitionem, unus objectivè, alter vitaliter. *Min: probat*: Ut una causa subordinetur alteri in ordine ad agendum, vel patiendum, debet una posse determinari, moveri, & quasi trahi ab altera ad agendum, vel patiendum, sicut fit in causa materiali, quæ subordinatur efficienti, quia ab illa determinatur ad patiendum, & in habitu, qui subordinatur potentiæ, quia ab illa determinatur, & trahitur ad agendum &c. Atqui unus Angelus non potest determinare alterum ad producendam cognitionem, nam, cùm uterque sit liber, potest Angelus A. velle cognoscere Angelum B. & Angelus B. nolle concurrere cum Angelo A. objectivè, vel vicissim, ergo &c. Et licèt daremus, & illum velle cognosci, & hunc cognoscere, cùm tamen unus non præcognoscat alterum, ejúsque voluntatem, & consensum, non nisi fortuitò concurrent simul ad eandem cognitionem; vel certè debebit Angelus A. quasi conando tentare, an cognitionem elicere possit, donec tandem, casu, quo alter consentiat, fortuitò illam eliciat. Ex quo etiam patet, Angelos illos non subordinari causæ tertiæ: quia uterque Angelus est liber, ut connoscat alterum, & permittat se cognosci ab altero, adeóque non sunt determinati simul ab aliquo tertio ad producendam cognitionem. Idem autem est de objectis materialibus: quia licèt v. g. bos sit præsens Angelo, tamen, quia Angelus est liber ad cognoscendum bovem, non potest determinari ad cognitionem à bove; & vicissim, quia bos non percipit præsentem Angelum, vel ipsum hîc & nunc velle cognoscere, neque est per physicam inhærentiam quid unum cum Angelo, neque hæc operatio pendet præcisè ab utriusque præsentia, ideo non apparet, quomodo hîc & nunc ad concurrendum objectivè determinari possit ab Angelo.

*Sed contrà* I. Angelus cognoscendo se, cognoscit prædicatum genericum naturæ intellectualis ut sic, ergo cognoscit sub illo varias esse species, participantes illud prædicatum genericum; illæ autem species sunt diversæ naturæ angelicæ; ergo per essentiam suam cognoscit alios Angelos. *Confirm.* Angelus per genus cognoscit omnes species, ut docet S. Thomas; sed Angelus cognoscendo se, cognoscit genus Angeli; ergo cognoscit omnes species Angelorum. 2. Angelus cognoscendo se, cognoscit se esse similem alijs Angelis ejusdem speciei, non potest autem videre se esse similem, non viso termino similitudinis, qui sunt alij Angeli; ergo videndo se, videt saltem Angelos ejusdem speciei, & consequenter ad hoc non est opus specie intelligibili. R. *Distin: Conf:* videt sub illo prædicato varias species confusè; conc: distinctim; neg: cùm enim prædicata differentialia non repræsententur in conceptu generico, quomodo poterunt per genus cognitum cognosci differentiæ? Videt proinde solùm Angelus prædicatum genericum habere passivam capacitatem, ut à varijs speciebus participetur; quænam autem, & quidnam sint illæ species, saltem intuitivè, & distinctè non videt. *Hinc patet ad 1. Conf. Ad 2. dist: antec*: cognoscit se esse similem alijs Angelis conditionatè, si nimirum dentur alij ejusdem speciei; Conc: absolutè; Neg: cùm enim similitudo absoluta consurgat ex absoluta existentia termini, & fundamenti, non potest videri similitudo absoluta, nisi videatur existens terminus & fundamentum; se autem cognoscendo Angelus, non hoc ipso videt alios Angelos existentes, cùm existentia sua non sit essentialiter connexa cum existentia aliorum. Et licèt hoc cognosceret, adhuc non cognosceret alios Angelos intuitivè per suam essentiam, tanquam per speciem, cùm non sit perfectè similis alijs, nec illos eminenter contineat.

II. Angelus est similior Angelo, quam speciei rei materialis; ergo si materialia cognosci possunt ab Angelo per suam speciem, etiam Angelus poterit cognosci ab Angelo per suammet essentiam. *Conf:* Res immateriales (ut sunt Angeli) sunt intrinsecè proportionatæ ad concurrendum per seipsas objectivè, cùm sint per se intelligibiles; ergo non requiruntur species. 2. Species Angeli B. potest concurrere cum intellectu Angeli A. ergo etiam Angelus B. indistans. 3. Tunc solùm res non potest concurrere objectivè ad sui cognitionem, quando vel est distans, vel improportionata: neutrum autem accidit in Angelo indistante; ergo. 4. Si Angelus intimè præsens non potest concurrere objectivè ad sui notitiam cum intellectu alterius Angeli, vel ideo non potest, quia non est informativè præsens alteri Angelo, vel quia ille actus est vitalis, vel quia alter Angelus jam habet species hujus Angeli. Primum non obstat: quia DEUS concurrit objectivè ad visionem sui, & tamen non est præsens informativè BB. Non etiam secundum: quia ad actum vitalem non requiritur ut omnia principia sint vitalia & intrinseca. Non tertium: quia non repugnat eundem actum produci, & à specie, & à re, si de cætero res sit proportionata ad concurrendum per se objectivè, maximè, cùm

cùm non sit tunc ratio, cur concurrat species rei, & non res ipsa, cujus habetur species: ergo. 5. Potest dici Angelum concurrere ad cognitionem sui objectivè cum altero Angelo necessariò, sicut homo per species sui visibiles concurrit cum oculo alterius hominis necessariò ad visionem, adeóque nihil obstat, quò minùs unus *Angelus* dicatur subordinari alteri Angelo, quoad sui cognitionem, & ita cessat argumentum factum pro conclusione. *Confirmatur hoc ipsum:* Nihil præjudicat libertati Angeli B. quòd cognosci possit ab *Angelo* A. per species acceptas à DEO, sive nolit, sive velit *Angelus* B. ergo nec præjudicabit, si necessitetur ad immediatè concurrendum ad cognitionem sui cum intellectu Angeli A. 6. Ideo Angelus B. non posset concurrere per seipsum objectivè cum intellectu Angeli A. quia non potest sufficienter uniri cum illo; atqui potest: sufficit enim ad illam unionem, quòd tam intellectus Angeli A. quàm *Angelus* B. per eandem indivisibilem actionem influant in eandem cognitionem Angeli A. ergo &c. ℟. *Dist: antec:* Angelus est similior *Angelo*, quàm speciei rei materialis, in ratione entis, & naturæ; Conc: in ratione proportionis, quæ intercedere debet inter potentiam intellectivam, & ejus formam intelligibilem & objectum; Neg: Eædem enim rationes, quæ probant unum Angelum non posse cognoscere alterum per ipsius essentiam, sed per speciem, probant etiam intellectum unius Angeli habere majorem proportionem cum specie rei materialis, tanquam cum sua forma intentionali, quàm cum essentia alterius Angeli. *Ad 1. Confir:* ℟. Res immateriales sunt intrinsecè proportionatæ ad concurrendum per se ipsas objectivè. *Dist:* respectu certi intellectûs; Conc: respectu cujuslibet; Nego. Ratio est: quia ad concursum objectivum requiritur, ut objectum sit unum cum intellectu; quæ unitas in hoc consistit, quòd objectum subordinetur intellectui, vel vicissim, aut certè quòd utrumque subordinetur alicui tertio, ut suprà dictum est: cùm ergo Angelus B. v. g. non sit hoc modo unum cum intellectu Angeli A. ut ostensum est, sit autem hoc modo unum cum intellectu suo proprio, sequitur Angelum B. non esse proportionatum ad concurrendum objectivè per se ipsum cum intellectu Angeli A. licèt sit proportionatus ad hoc respectu intellectûs sui proprij. *Ad 2. ℟. neg: Conseq:* Disparitas est. 1. Quia ex concursu objectivo Angeli per speciem, non sequuntur ea incommoda, quæ sequi ostensum est suprà in probationibus Conclusionis, ex concursu objectivo *Angeli* immediato, & per seipsum. Disparitas est 2. Quia *Angelus* B. etiam indistans non potest per seipsum uniri debito modo intellectui, ut dictum est: sic verò species. Ratio ulterior est: quia species *Angeli* B. subordinat sibi intellectum *Angeli A.* cùm illum determinet quoad speciem, & simul unà cum illo subordinatur voluntati *Angeli* A. cùm ab illa determinetur quoad exercitium, siquidem Angelus A. utitur illâ specie, quando vult. *Ad 3. ℟. Neg: Min:* ut enim objectum sit proportionatum ad concurrendum objectivè, debet dicto modo uniri intellectui cognoscentis, quod non convenit *Angelo* B. per seipsum, & immediatè, ut pro conclusione demonstratum est. *Ad 4. similiter ℟.* ideo *Angelum* etiam intimè præsentem quoad locum non posse concurrere objectivè cum intellectu *Angeli* A. quia non est debito modo illi unitus. *Ad 5. Neg: assumpt:* Ratio ex dictis est: quia concursus ille objectivus esset à substantia Angeli; operationes autem Angeli ad extra sunt liberæ: aliud est de speciebus visibilibus, per quas homo concurrit objectivè ad visionem sui: hæ enim non producuntur à substantia hominis, sed ab accidentibus illius; hæc autem sunt agentia necessaria. *Ad ulteriorem Confirm: Neg: Conseq:* Disparitas est: quia concursus objectivus, immediatè præstitus ab Angelo, est actio Angeli ad extra, quæ debet illi esse libera, cùm procedat dependenter à voluntate illius, ex nullo capite assignabili necessitata, concursus verò specierum aliunde acceptarum non est actio & operatio *Angeli*. *Ad 6. ℟ Neg: Min: argum: & suppos: prob:* Ut enim plures causæ partiales, sive per eandem indivisibilem, sive per plures actiones influant in eundem effectum, debent pro priori esse aliquomodo unum, & constituere unum principium in actu primo, atqui non potest ostendi ab *Adversarijs*, per quid *Angelus* B. cognitus, & intellectus *Angeli* A. cognoscens pro priori sint unum principium, ergo non possunt influere sive per eandem actionem indivisibilem, sive per divisibilem, seu per plures partiales in eandem cognitionem, ergo, &c.

III. Quælibet res sufficienter cognosci potest in suo exemplari, atqui secundùm Dionysium, entia superiora ut sunt Angeli, sunt exemplaria inferiorum, seu materialium, ergo materialia possunt cognosci in essentia *Angeli* sine speciebus. *Confirm:* 1. Res materiales melius cognoscuntur in essentia Divina, quàm in naturis proprijs, atqui essentia Angeli est similior essentiæ divinæ, quàm res materiales ergo melius possût cognosci in essentia Angeli, quàm in naturis proprijs. 2. Materialia nec possunt cognosci ab Angelo per species particulares, nec per universales. Non per particulares: quia species particulares sunt materiales, cùm particularisatio, seu individuatio proveniat à materia; non per universales: quia sic Angelus cognosceret materialia

tantùm in confuso, & communi; ergo debent cognosci per se ipsa immediatè. 3. Si lux corporalis cognosceret seipsam, cognosceret in se omnes colores, quia est actus, & forma omnium colorum: nullus enim color videtur actu sine luce; sed Angeli sunt lux spiritualis, ergo possunt in seipsis cognoscere materialia. 4. Licèt species, & habitus non sint qualitates vitales, sed mortuæ, concurrunt nihilominus partialiter cum intellectu, & voluntate ad actus vitales; ergo à pari res materiales possunt concurrere partialiter cum intellectu Angeli ad actus immateriales. ℟. *Dist: Maj:* Quælibet res sufficienter potest cognosci in suo exemplari perfecto, & proprio; Conc: in imperfecto, & improprio; Neg: Angeli autem respectu rerum materialium non sunt exemplaria propria & perfecta, quia exemplar propriè acceptum importat causalitatem: dicitur enim exemplar id, ad cujus imitationem aliquid fit, quod non convenit Angelis respectu materialium. ℟. 2. *Dist: Minor.* Angeli sunt exemplaria inferiorum, sive rerum materialium, accepti præcisè secundùm se, & suam essentiam; Neg: accepti unà cum speciebus intelligibilibus essentiæ superadditis; Conc: nam, sicut DEUS non est proprium exemplar rerum creatarum præcisè secundùm essentiam, sed in quantum continet idæas illarum, ita essentia *Angeli* non est exemplar proprium respectu rerum se inferiorum, nisi in quantum habet in se species intelligibiles illarum. Hoc nihil ominus discrimine, quòd idææ sint idem in DEO realiter, quod essentia, non item species intelligibiles in Angelo. *Ad 1. Confirm.* ℟. *Neg: Conseq:* Disparitas est: quia DEUS, utpote infinitus simpliciter, & causa prima omnium, continet eminenter omnium rerum perfectiones, quæ proinde in eo videri possunt; *Angeli* verò neque formaliter, neque eminenter continent perfectiones materialium. *Ad 2.* ℟. Angelum cognoscere materialia per species particulares in essendo, per universales verò in repræsentando, id est, per tales, quæ in se quidem sunt entitatis certæ, & determinatæ, habent tamen vim repræsentandi multa, idq; non confusè, vel sub conceptu communi, sed sub claro, & distincto. *Ad 3.* ℟. *Dist: Maj:* Si lux corporalis cognosceret seipsam, cognosceret omnes colores determinatè, & secundùm prædicata propria, & differentialia; Neg: indeterminate, & sub conceptu communi, in quantum nimirum colores omnes sunt visibiles; Conc: in tantum enim illos in se cognosceret, in quantum est actus & forma illorum, non est autem forma illorum, in quantum sunt hi colores determinatè, sed in quantum sunt visibiles: non enim lux facit, ut albedo sit albedo, sed tantùm, ut sit actu visibilis. Unde si lux corporalis cognosceret seipsam, cognosceret solùm in se, quid sit qualitas manifestativa omnium colorum, non autem cognosceret, quòd sit color albus, quid niger, &c. Et ita etiam Angelus cognoscens seipsum, tantùm cognoscit se esse cognoscitivum omnium cognoscibilium; quæ autem, & quid illa sint? non hoc ipso cognoscit, saltem intuitivè. *Ad 4.* ℟. *Neg: Conseq:* Disparitas est 1. Quia de ratione operationis vitalis tantùm est, produci per se immanenter à principio constituto jam perfectè in suo esse naturali, ut suppono ex QQ. de anima, quod verum est, licèt non omnia ejus principia sint vitalia, & immanenter operativa, sed unicum: At verò de ratione operationis immaterialis est, nullo modo pendere sustentativè à materia; hoc ipso autem, quòd cognitio Angeli produceretur etiam partialiter à re materiali, jam aliquomodo penderet sustentativè à materia; quia res materialis sicut pendet sustentativè à materia in essendo, ita etiam in operando, & producendo, ac proinde cognitio Angeli, non esset immaterialis, quod implicat. Disparitas est 2. Quia licèt species, vel habitus non sint vitales secundùm se, constituunt tamen cum intellectu & voluntate unum principium vitale completum actuum vitalium: at verò res materiales neque secunnùm se sunt immateriales, neque possunt esse unum debito modo cum intellectu, & voluntate, ut in corpore articuli probatione ultimâ ostensum est, adeóque non possunt constituere unum principium immateriale actuum immaterialium.

IV. Angelus per seipsum est imago DEI & quidem inter creatas perfectissimas secundùm illud: *Tu signaculum similitudinis, &c.* Ezechiel. 18. ergo in se ipso habet sufficiens principium cognoscendi DEUM, & consequenter omnia alia, quandoquidem majorem aliarum rerum habet similitudinem, quàm DEI; ergo non indiget speciebus superadditis. *Confirm:* 1. Qui comprehenderet Solem; ut motum ab Angelo, cognosceret per speciem solis omnia hęc inferiora, in quæ Sol influit; ergo etiam, qui comprehenderet *Angelum* moventem Solem, comprehenderet hæc inferiora, in quæ Angelus movens Solem influit. Atqui Angelus comprehendens Solem, comprehendit se per suam essentiam, & non per speciem superadditam, & quilibet *Angelus*, maximè superior, vel ejusdem ordinis, posset movere Solem; ergo etiam quilibet per suam essentiam sine specie superaddita potest cognoscere hæc inferiora corpora. 2. Sicut potentia factiva continet, quidquid est à se factibile, ita potentia intellectiva continet intelligibiliter, quidquid à se est intelligibile; ergo, qui comprehendit potentiam intellectivam, cognoscit omnia intellí-

telligibilia; sicut, qui comprehendit potentiam factivam, cognoscit omnia ab illa factibilia; sed Angelus comprehendit suam potentiam intellectivam, & quidem per essentiam, ac sine specie; ergo similiter cognoscit omnia à se cognoscibilia. 3. *Angelus* comprehendit per seipsum suam substantiam, & accidentia; ergo etiam suas species; ergo repræsentationem specierum, & consequenter res repræsentatas per species, adeóque habet in sua essentia sufficientem vim ad cognoscenda omnia objecta repræsentabilia, neque indiget speciebus. 4. Intellectus divinus cognoscit omnia per suam essentiam, humanus omnia per speciem; ergo Angelus qui est medius, cognoscet saltem aliqua sibi extrinseca per suam essentiam. R. *Angelus* est per seipsum imago propria, & perfecta simpliciter; Neg: imperfecta, vel certè perfecta respectivè, in comparatione scilicet aliarum rerum defacto creatarum; Conc: *Similiter Dist*: *Conseq*: ergo *Angelus* habet in se sufficiens principium cognoscendi DEUM, & res cæteras, cognitione aliquâ confusâ, & imperfectâ; Conc: perfectâ & distinctivâ; Neg: Cùm enim Angelus non sit alijs omnibus rebus perfectè similis, neque eas eminenter contineat; etiam non nisi imperfectè (secundùm prædicata scilicet quædam communia) illas in se cognoscere poterit. Et licèt Angelus per motum cæli concurrat aliquomodo ad generationem sublunarium, quia tamen neque concurrit ad productionem omnium partium (putà materiæ, quæ creatur) neque virtute suâ immediatâ, sed tantùm per motum localem, & applicando activa passivis, ideo nec perfectè, & secundùm totum, neque immediatè, & in se, sed in quantum pendent à motu locali, & applicatione, hæc inferiora cognoscit. *Ad 1. Conf*: *Neg*: *Conseq*: Disparitas est: quia comprehendens Solem, comprehendit virtutem immediatam, productivam horum inferiorum, utpote identificatam Soli, vel inhærentem Soli, adeóque videt distinctè, ad quid hæc virtus se extendat; qui autem comprehendit *Angelum* moventem solem, non comprehendit hanc virtutem (cùm hæc non sit in Angelo) sed tantùm comprehendit virtutem motricem Angeli; hâc autem comprehensâ, non necessariò comprehenditur res, quæ movetur, & consequenter nec cognoscuntur distinctè effectus, qui continentur in re mota. *Ad 2.* Disparitas est: quia potentia factiva, quâ talis dicit virtutem factivam, virtus autem factiva continet suos effectus, qui proinde in illa comprehensa perfectè possunt videri: potentia verò intellectiva, quâ præcisè talis, dicit potentiam passivam ex se determinabilem ad hæc, vel illa cognoscenda, per ipsa objecta aut species, adeóque non continet sua objecta, sive formaliter, sive eminenter ac proinde, comprehensâ potentiâ intellectivâ, non possunt in illa videri objecta perfectè. *Nec dicas*, intellectum continere suos actus, adeóque Angelum comprehendendo intellectum, videre perfectè ipsius, actus, & consequenter illorum objecta. Non, inquam, hoc dicas: quia licèt intellectus contineat suos actus, non continet tamen illos se solo, sed unà cum objectis vel speciebus. Ratio est: quia effectus non continetur perfectè, nisi in causa adæquata, intellectus autem se solo non est causa adæquata actuum suorum, sed intellectus cum objecto, vel specie. Licèt proinde *Angelus* comprehendat suum intellectum secundùm se sumptum, non tamen ideo sequitur, illum perfectè videre suos actus, & consequenter neque objecta illorum. *Ad 3. dist*: *Conseq*. Ergo Angelus comprehendit suas species per solam suam substantiam; Nego, per ipsas species sibi præsentes; Conc: *Similiter dist*: *alterum Consequens, & neg*: *ultimam Conseq*: Ratio est eadem: quia substantia *Angeli*, secundùm se præcisè sumpta, est mera potentia passiva respectu specierum, sicut respectu objectorum; habitudo autem puræ potentiæ passivæ non potest manifestare distinctè & determinatè formas, ad quas est illa potentia, sed tantùm potentialiter, indeterminatè, & in communi, & quoad an est. *Ad 4. R. Neg*: ut enim intellectus angelicus sit inter divinum, & humanum medius, sufficit, quòd seipsum cognoscat per suam essentiam, & sine specie superaddita, reliqua verò cognoscat per speciem, in quorum altero superat intellectum humanum, in altero superatur ab intellectu divino.

## ARTIC. IV. *An species Angelorum emanent ab eorum essentia?*

### *an sint acceptæ à rebus? an infusæ à DEO: idque instanti creationis?*

*Resp.* 1 *Non emanare ab eorum essentia.* 2. *non accipi à rebus.* 3. *infundi à DEO, idque instanti creationis. Probat: 1. pars Concluſ*: Nulla essentia est indifferens ad ea, quæ per modum proprietatis ex se emanat: nam sicut quævis essentia habet certam & determinatam perfectionem essentialem, ita etiam habet certas & determinatas proprietates; atqui Angelus est indifferens ad has vel illas species essentialiter diversas, quia Angelus non habet species proprias omnium rerum possibilium, ut omnes supponunt, sed tantùm rerum pertinentium ad illud universum, in quo *Angelus* existit: est autem indifferens existere in hoc, vel illo Universo, existere cum Ga-

briele, vel alio Angelo possibili; ergo &c. 2. (& est confirmatio præcedentis) Ea, quæ manant ab essentia rei, non pendent à libera determinatione DEI, sed quòd Angelus habeat has species & non alias, pendet à libera determinatione DEI: Angelus enim tantùm habet species rerum naturalium existentium aliquando in hoc Universo; quòd autem hæ potiùs res defacto existant, aut extituræ sint, quàm aliæ, pendet ex libera determinatione DEI, ergo &c. 3. Quidquid per modum proprietatis emanat ab essentia, semper & necessariò emanat, atqui si DEUS condidisset, vel defacto conderet quemcunque mundum alium, vel quascunque res naturales possibiles, emanâssent, vel emanarent species illarum ab essentia Angeli: quia illæ res æquè essent naturaliter cognoscibiles ab Angelo, ac eæ, quæ defacto creatæ sunt; ergo etiam defacto emanant species cujuscunque mundi, vel rei naturalis possibilis ab essentia Angeli, & ita defacto potest cognoscere quascùnque res naturales possibiles: dicere enim, Angelum quidem habere species omnium possibilium, non tamen posse uti, nisi speciebus existentium, manifestè est fictitium, & arbitrariũ; sequela autem est falsa, etiam apud Adversarios, ergo. 4. Species, cùm sit semen & instrumentum objecti, non potest emanare nisi vel ab objecto, vel ab eo, quod adæquatè continet perfectionem objecti; atqui Angelus neque est idem cum suis objectis, neque continet adæquatè perfectionem ipsorum, ut dictum est, ergo. 5. Intelligibilitas rei proxima provenit à remota, vel ab eo, quod continet intelligibilitatem remotam rei; atqui species constituunt intelligibilitatem rei proximam (habitis enim speciebus sunt res proximè aptæ cognosci, & intelligi) ergo species proveniunt ab eo, quod continet intelligibilitatem remotam rei: remota autem intelligibilitas rei est realiter idem cum perfectione entitativa rei, vel cum eo, quod continet perfectionem entitativam rei; ergo species provenit ab ipsa re, cujus est species, vel ab eo, quod continet perfectionem entitativam rei; cùm ergo Angelus neque sit res illa, quamcunque cognoscit, neque perfectionem entitativam illius ex dictis contineat, non possunt ab eo provenire rerum species. 6. Perfectiori rei respondet perfectior intelligibilitas (intelligibilitas est proprietas proportionata rei) atqui proxima intelligibilitas rei est species, ergo rei perfectiori respondet perfectior species; ergo sicut quâlibet re potest dari alia perfectior, ita quâvis specie alia perfectior; ergo, si Angelus potest emanare species omnium à se intelligibilium, poterit emanare species perfectiores in infinitum, habebitque virtutem quandam intensivè infinitam. Ex quo ulteriùs sequetur, Angelum comprehendendo seipsum, visurum species omnium rerum naturalium possibilium à se emanabiles; his autem visis saltem indirectè, visurum res omnes, quarum eæ sunt species; quæ omnia iterum falsa sunt; ergo &c.

*Probatur 2. pars Conclus.* I. quidem de rebus materialibus: quia res materialis non potest agere in spiritum, neque producere rem spiritualem, ut artic. præced: probatum est. 2. Quia modus naturalis & proprius operandi proportionatur modo essendi, atqui Angelus habet modum essendi penitus absolutum à corpore: ergo etiam operandi & intelligendi; sicut è contra anima rationalis, quia potest uniri corpori, etiam habet modum intelligendi pendentem ab organis & rebus corporibus. 3. Authoritate Dionysij cap: 7. de Divin: Nominib: ubi dicitur, Angelos non colligere, seu congregare, cognitionem ex sensibilibus, vel divisibilibus. 4. Angeli magìs superant suâ perfectione omnia corpora, quàm corpora superiora, seu cœlestia, superent corpora inferiora, atqui corpora superiora propter suam perfectionem nullam recipiunt impressionem à corporibus inferioribus, ergo minùs intellectus angelicus recipiet à rebus corporeis impressionem specierum intentionalium. 5. Res immaterialis, v. g. Angelus, non potest per se immediatè imprimere potentiæ sensitivæ speciem sensibilem; ergo nec è converso res materialis potentiæ intellectivæ speciem intelligibilem. 6. Si res materiales possunt producere speciem immaterialem in intellectu, non est ratio, cur animæ hominis additæ sint ab Authore naturæ potentiæ sensitivæ, vel cur ipsa intelligere non possit, nisi dependenter à sensibus, & speciebus sensibilibus per sensus hausti. 7. Natura altioris absolutè ordinis non potest quoad naturalem suam perfectionem pendere per se à natura inferiore, atqui natura Angeli est altioris, & superioris absolutè ordinis respectu rei materialis, ejúsque perfectio naturalis est intelligere, ergo quoad hoc non potest dependere à re materiali per se; penderet autem, si à re materiali acciperet speciem intelligibilem, ergo &c. 8. Agens comparatur ad patiens, sicut actus ad potentiam: unumquodq; enim agit, in quantum est actu, patitur verò in quantum est in quantum est in potentia; atqui actus & potentia debent esse ejusdem generis, cùm omne genus entis dividatur in actum, & potentiam; ergo etiam agens & patiens debent esse ejusdem generis: hinc album non patitur à dulci, quâ tali, sed à nigro, quod est ejusdem generis infimi cum albo, nimirum colorati; & lucidum in potentia non patitur à calido in actu, quà tali, sed à lucido in actu, propter eandem rationem: atqui

lapis

lapis v. g. vel quæcunque alia res materialis non est ejusdem generis cum Angelo; ergo non potest esse agens respectu Angeli; esset autem, si imprimeret Angelo sui speciem, ergo &c. 9. Omnis substantia cognoscitiva accipiens cognitionem à rebus sensibilibus, habet cognitionem sensitivam & consequenter habet corpus unitum sibi naturaliter, atqui Angelus non habet, ut suprà Q. 2. art. 1. ostensum est; ergo non potest accipere cognitionem à sensibilibus; acciperet autem, si acciperet ab illis species, ergo &c. *Maj: probat:* quia ex jam dictis agens, & patiens habet se ut actus, & potentia; actus autem proprius respicit propriam potentiam ejusdem generis; ergo similiter agens, & patiens; atqui agens sensibile non est ejusdem generis, nisi cum potentia sensitiva; ergo non potest agere, nisi in substantiam cognoscitivam, quæ habet potentiam, & cognitionem sensitivam. 10. Magis videntur esse de se proportionatæ res immateriales ad producendam sui speciem in Angelo, cùm sint ejusdem cum ipso ordinis, quàm materiales, atqui immateriales non producunt, ut jam dicetur, ergo &c. 11. Angeli acceperunt species omnium naturaliter à se intelligibilium in ipso instanti creationis, ut etiam brevi probabitur; atqui tum non poterant accipere species rerum materialium ab ipsis rebus materialibus: tum, quia earum plurimæ nondum existebant: tum, quia etiam, quæ existebant, non erant præsentes Angelis, hi enim producti sunt in cælo fidereo, aut empyrio, ut Quæst: 1. art: 2. dictum est, ergo &c. *Probatur 2. pars Conclus:* de immaterialibus. Quia, si unus Angelus producit speciem sui in altero Angelo, vel illa productio est Angelo producenti libera, vel necessaria. Non necessaria: quia Angelus est agens intellectuale, omnes autem actiones ad extra, quæ procedunt ab agentibus intellectualibus, quà talibus, procedunt liberè, ut patet in DEO, & homine. Non libera, quia aliàs unus Angelus non posset intelligere, & cognoscere alterum, nisi ipso volente, quæ est magna imperfectio, dependere scilicet in cognoscendo à consensu alterius; & consequenter fieri posset, ut unus Angelus totâ æternitate alterum cognoscere non posset, casu quo alter perpetuò occultare se vellet. Imo nec apparet, quomodo unus possit liberè velle alteri sui speciem imprimere: nam, ut possit velle producere speciem in Angelo B. deberet præcognoscere Angelum B. cùm voluntas non feratur in incognitum. Quomodo autem præcognoscet, cùm supponemus nullum Angelum habere priùs species alterius? 2. Si Angeli imprimunt sibi speciem, vel imprimunt illam sibi merè quodammodo cæcè, vel scienter, & prævia cognitione. Non primum: quia talis modus operandi est imperfectissimus, ac proinde Angelis indignus. Non secundum: quia, si ex prævia cognitione; ergo priusquam Angelus A, imprimat speciem Angelo B. cognoscit se illam ipsi imprimere, & similiter Angelus B. cognoscit se imprimere Angelo A. & ita jam cognoscunt se invicem; cùm autem illa cognitio, quâ cognoscit Angelus A. Angelum B. supponant speciem repræsentativam *Angeli* B. & hæc species supponatur esse impressa *Angelo A.* ab *Angelo* B, & similiter, cùm cognitio, quâ cognoscit *Angelus* B. *Angelum A.* supponat speciem repræsentativam *Angeli A.* & hæc species supponatur esse impressa *Angelo* B. ab *Angelo A.* sequitur, quòd species impressa *Angelo A.* ab *Angelo* B. supponat speciem impressam *Angelo* B. ab *Angelo A.* & vicissim, ut consideranti patebit, atque ita dabitur mutua prioritas, quæ implicat.

*Probatur 3. pars Conclus:* ex dictis: Quia species angelicæ neque sunt acquisitæ à rebus, neque emanant ab essentia; ergo sunt infusæ ipso instanti creationis, patet etiam 1. ex Scriptura Ezechiel 28. ubi Cherub. seu Angelus, dicitur *plenus sapientia, perfectus decore, perfectus in vijs suis à die conditionis suæ*, id est à primo instanti creationis; quod verum non esset, si productus fuisset sine speciebus, cùm species pertineant præcipuè ad perfectionem & decorem naturæ intellectualis, & in illis consistat sapientia habitualis. 2. ex Augustino lib: 2. super Genes: ad lit: cap: 8. ubi ait, omnes creaturas corporales priùs à DEO factas esse in mentibus *Angelorum* secundùm creatam in illis sapientiam (habitualem nimirum, sive secundùm species) quàm in se ipsis. Et subdit: *neque enim sicut nos ad percipiendam sapientiam, proficiebant Angeli.* Quod rursum falsò diceretur, si *Angeli* successu temporis, sicut nos acquirerent rerum species. 3. Quia aliàs *Angeli* creati fuissent ignorantes, siquidem neque habuissent eo instanti actualem, neque habitualem cognitionem omnium ab illis naturaliter cognoscibilium. 4. Quia non est major pro uno, quàm pro alio instanti; ergo meliùs dicitur, productas fuisse species in primo, cùm & Angeli tum fuerint earum capaces, & illarum productio non pendeat à successiva existentia objectorum. 5. Idem ordo & distinctio ponenda videtur inter naturas incorporeas, quàm videmus inter corporeas, sed inter corporeas naturæ inferiores non sunt creatæ, cum tota perfectione naturaliter illis competente, sed paulatim perficiuntur; naturæ autem supremæ, nimirum corpora cælestia, sunt creatæ cum tota sua perfectione naturali ex parte actûs primi illis debita; ergo similiter inter incorporeas naturæ inferiores, videlicet ani-

mæ rationales, non sunt creatæ cum tota perfectione sua naturali, sed paulatim perficiuntur, acquirendo successivè species ab objectis; naturæ verò supremæ, nimirum Angeli creati sunt cum tota perfectione simul, adeóque cùm omnibus speciebus. 6. Natura angelica est media inter divinam, & humanam; ergo cùm divina sit semper in actu secundo, cognoscendo omnia cognoscibilia, humana verò producatur in potentia ad ipsum actum primum cognoscendi, nimirum ad species, consentaneum fuit, ut *Angelus* produceretur in actu primo ad cognoscendum, id est, ut habens species, & tamen in potentia ad actum secundum. 7. Primus homo productus fuit in statu perfecto, tum animæ, tum corpori debito; ergo magis *Angelus*; ergo productus est, ut potens proximè intelligere, adeóque ut habens species.

*Sed contra* I. Esto res materialis non possit se solâ producere speciem spiritualem, potest tamen, ut conjuncta concausæ alicui spirituali, nimirum intellectui *Angeli*; ergo materialia possunt producere sui speciem in *Angelo*. *Confir.* Accidens cum substantia producit substantiam; ergo etiam res materialis cum intellectu spirituali speciem spiritualem. 2. Defacto phantasma materiale cum intellectu agente hominis causat speciem, vel cognitionem spiritualem, ergo. 3. Quidquid causat aliquem effectum per virtutem suam vicariam, aut debet illum producere per se ipsum in casu debitæ approximationis, aut saltem debet producere virtutem ipsam vicariam; ergo cùm res materiales non producant immediatè cognitionem Angeli, ut nos ipsi superiùs diximus, debent saltem producere species, quæ sunt ipsarum vicariæ, in *Angelo*. R. *Neg: antec*: Quia cùm res materialis, se solâ, nec partialiter contineat perfectionem rei spiritualis, etiam ut conjuncta concausæ spirituali nihil poterit; sicut, quia ignis se solo nec partialitet continet frigus, etiam ut conjunctus aquæ causare frigus non poterit. *Ad 1. Confirm*: Disparitas est: quia accidens producet substantiam, tanquam causa instrumentalis, ad quam non requiritur, ut contineat perfectionem effectûs, cùm non producat illum virtute propriâ, sed in virtute causæ principalis: objectum autem producit speciem, tanquam causa principalis, & ideo oportet, quòd contineat illam; res autem materialis non continet spiritualem, cùm hæc sit ordinis superioris. *Ad 2.* R. *1. Neg: antec*: Phantasma enim est solùm conditio applicans, quâ positâ intellectus agens abstrahit à rebus speciem spiritualem. R. *2. Neg: Conseq*: Phantasma enim non est simpliciter materiale, sed secundùm quid immateriale; unde non mirum, quòd secundùm quid, & partialiter concurrere possit ad effectum, seu speciem immaterialem. Ratio à priori: quia materiale simpliciter est, quod non solùm in essendo pendet à materia, sed etiam à conditionibus materialibus, uti sunt: esse in loco, tempore, &c. Sicut è contrario immateriale simpliciter est, quod nec in essendo pendet à materia, neque à conditionibus materialibus; phantasma autem pendet quidem à conditionibus materialibus (est enim in loco, & habet extensionem &c.) non pendet tamen à materia, cujus est forma: phantasma enim v. g. lapis est forma, & similitudo lapidis, & tamen non existit in lapide, sed in cognoscente, adeóque non est materiale simpliciter, sed solùm secundùm quid. *Ad 3.* R. *Neg: antec*: Ut enim dicatur aliqua virtus esse vicaria causæ, sufficit, quòd suppleat improportionem illius ad causandum. Sic, si equo debili & impotenti ad trahendum substituatur fortior, substitutus dicitur vicarius debilioris, licèt debilior nec immediatè ipsam tractionem, neque alterum equum causaverit.

II. Angelo naturaliter debentur species intellectuales; ergo sunt proprietates illius, ergo emanant effectivè ab illius essentia. *Confirm.* 1. Omni potentiæ naturali receptivæ respondet potentia naturalis productiva, sed in Angelo datur potentia naturalis receptiva specierum (sunt enim species connaturales *Angelis*) ergo & dabitur potentia naturalis productiva earum; quæ autem alia, quàm essentia *Angeli*? ergo &c. 2. Quia aliàs non fieret *Angelo* violentia, si procederetur sine speciebus. *Prob: seq:* Violentum est, quod quis patitur contra internum impetum, non datur autè internus impetus, nisi ubi datur principium intrinsecum alicujus; ergo, ut privatio specierum sit *Angelo* violenta, debet dari in illo principium intrinsecum productivum specierum. R. *Dist: antec:* Angelo debentur species intellectuales sub disjunctione, hæ vel illæ; Conc: hæ determinatè, quas habet defacto; Nego. *Et nego utramque sequelam:* Proprietas enim emanans ex essentia debet esse aliquid hujusmodi, quod debeatur naturaliter essentiæ, non sub disjunctione, sed determinatè. Quòd si tamen quis per proprietatem aliud non intelligeret, quàm id, quod quoquo modo debetur essentiæ, tunc permissâ primâ sequelâ, Neg: alteram. Ratio patet ex his, quæ pro prima parte Conclusionis dicta sunt. *Ad 1. Conf:* R. dari quidem potentiam naturalem productivam specierum, sed hanc non esse essentiam *Angeli*, sed potentiam DEI, qui is, tanquam *Author* naturæ ad exigentiam essentiæ angelicæ, producit in illa species: sicut licèt detur potentia naturalis productiva animæ rationalis, quæ correspondet potentiæ receptivæ naturali, seu materiæ primæ

mæ organisatæ, hæc tamen potentia productiva non est essentia ipsius materiæ; vel alterius causæ creatæ, sed est potentia ipsius DEI, quâ is, ad exigentiam materiæ organisatæ, producit animam rationalem. *Ad 2:* ℟. *Neg. sequel. & Min: probat:* Ut enim fiat aliquid contra impetum internum, sufficit, quòd fiat contra appetitum & exigentiam rei. Quòd autem *Angelus* exigat illas sibi species infundi, patet: tum, authoritate D. Thomæ, qui Q. 55. art: 2. ad 2. eas vocat *connaturales*: tum, quia magis congruit perfectioni naturæ angelicæ, ut postulet esse completa in actu primò ad suam primariam operationem: tum, quia res aliæ naturaliter exigunt instrumenta ad suas proprias operationes: tum denique quia species sunt bonum *Angeli* naturaliter obtinibile.

III. Quod est actu calidum, vel frigidum, potest producere calorem vel frigus in eo, quod est in potentia calidum vel frigidum, sed Angelus A. est per se actu intelligibilis, ergo potest producere actualem intelligibilitatem, sive speciem sui in *Angelo* B. qui est in potentia ad illam. *Confirm:* 1: Res immaterialis dicitur intelligibilis actu, non tantùm, quòd possit terminare intellectionem (hoc enim habent etiam materialia, quæ tamen non dicuntur intelligibilia actu) sed etiam, quia habent vim movendi intellectum, atqui non movent aliter, nisi imprimendo sui speciem, ergo possunt imprimere sui speciem. 2. Omne sensibile in actu potest sui speciem imprimere in sensu sibi proportionato & correspondente, ergo etiam omne intelligibile in actu (cujusmodi est quisque Angelus) in intellectu proportionato alterius Angeli. ℟. *Dist: Maj:* Quod est actu calidum potest producere calidum in eo, quod est calidum in potentia, respectu ipsius; Conc: quod est tantùm in potentia calidum respectu agentis alterius; Nego. Intellectus autem Angeli B. licèt sit in potentia ad recipiendam speciem Angeli A. non est tamen in potentia ad recipiendam ab *Angelo A.* sed a DEO, auctore naturæ, propter rationes pro 2. parte Conclusionis circa finem allatas. Sicut licèt Petrus habeat actu animam, & materia organisata sit in potentia ad animam, quia tamen non est in potentia ad animam, ut recipiendam à Petro, sed à DEO, ideo non sequitur Petrum posse producere animam in materia. *Ad 1. Confirm:* ℟. Res immateriales dici intelligibiles actu præ materialibus, quia materiales, nec per se ipsas, nec per species materiales sunt actu intelligibiles, sed debent ab illis abstrahi species immateriales; res autem immateriales sunt & per se ipsas intelligibiles (ut patet in *Angelo* intelligente seipsum) & per species immateriales, non abstractas, ut fit in *Angelo* uno cognoscente alterum Angelum in nostra sententia. *Ad 2:* ℟. *Neg: Conseq:* Disparitas est 1: Quia sensibilia imprimunt speciem sui sensibus necessariò, *Angelus* autem nec potest dici imprimere sui speciem necessariò; neque liberè, ut superiùs ostensum est. 2. Quia ex priori neque sequitur mutua prioritas; neque aliud inconveniens, sic verò ex posteriore, ut ibidem monstratum est.

IV. Singularia non possunt cognosci per speciem universalem: alias cognoscerentur tantùm in confuso, & in communi; ergo cognosci debent per speciem singularem & propriam, ergo, si *Angelus* habet species concreatas, tot habebit species, quot sunt objecta ab illo cognoscibilia, hæc autem sunt infinita, ergo & species habebit infinitas, quod falsum est. *Confir.* Per species concreatas non potest *Angelus* cognoscere intuitivè rem singularem, dum existit, ergo non cognoscit per species concreatas. *Probat: antec:* Species concreata abstrahit ab existentia objecti, & solùm repræsentat essentiam ac quidditatem rei, quia antequam res existat, species habet totam suam repræsentationem, tunc autem non repræsentat rem, ut actu existentem, sic enim esset falsa, ergo. *Declaratur* hoc ipsum: Cognitio intuitiva est cognitio experimentalis, atquì ad scientiam experimentalem habendam, non sufficit scientia infusa & concreata, sed requiritur acquisita, ut patet in anima Christi, ergo neque ad cognitionem intuitivam sufficient species concreatæ. ℟. *Neg: antec: ad prob:* dico, dupliciter sumi speciem universalem: primò pro ea, quâ repræsentatur præcisè natura ut sic, absque singularitate: secundò pro ea, quæ ratione specialis suæ perfectionis potest se extendere ad plura etiam distinctè & in singulari repræsentanda. Per speciem universalem primi generis, fateor, non posse cognosci rem singularem, ut talem, seu distinctè, ut per se patet; at verò per alteram, & potest, & defacto cognoscit *Angelus* res singulares, ut tales, prout suo loco dicetur. Unde etiam non est opus, ut tot habeat species, quot sunt objecta ab *Angelo* cognoscibilia. *Ad Confirm:* ℟ *Neg: antec: & disting: probat:* Species concreata repræsentat solùm essentiam rei, non existentiam, priusquam res existat; Conc: quando existit; Neg: Tunc enim etiam repræsentat existentiam. Ratio est: quia licèt species habeat totam existentiam priusquam objectum existat, dependet tamen in modo repræsentandi ab existentia, vel non existentia objecti, & sic quidem hoc existit, repræsentat illud, ut existens, & intuitivè; si nondum existit, solùm quoad esse essentiæ & abstractivè. Sicut licèt ignis habeat totam suam entitatem & virtutem, antequam approximetur passo, dependet tamen in agendo ab approximatione

tione ad passum. Ad declarationem ulteriorem dico, scientiam experimentalem esse duplicem: Una est de præsenti, & nihil est aliud, quàm cognitio intuitiva & perceptio actualis objecti existentis & præsentis, & hæc experientia potest haberi per species concreatas; sicut potest haberi cognitio intuitiva ex dictis. Altera est de præterito, & consistit in quadam memoria præteritæ cognitionis intuitivæ semel habitæ; & hanc fateor non haberi per species concreatas, sed per memorativas relictas ex actibus præteritis.

V. Angelus potest sibi ipsi fabricare species rerum, ergo non habet illas sibi concreatas. *Probat: antec:* 1. Quia habere intellectum agentem nulla est perfectio. 2. Quia homo potest fabricare sibi species rerum præsentium, ergo & Angelus, qui est virtutis majoris. 3. Species materialis potest determinare intellectum agentem hominis ad formandam speciem spiritualem, licèt priùs intellectus non cognoscat illud objectum, ergo etiam objectum quodlibet præsens potest determinare intellectum Angeli ad producendam sui speciem, licèt priùs Angelus tale objectum non cognoverit. 4. Sola positio termini, fundamento extrinseca, determinat fundamentum ad actualem relationem, ergo similiter præsentia rei intellectum Angeli ad formandam ejus speciem. R. *Neg: antec:* Ratio patet ex suprâ dictis: quia species non potest produci nisi vel à re, cujus est species, vel à continente perfectionem ejus rei, quorum neutrũ convenit Angelo. 2. Quia sequeretur intellectũ Angeli esse quodammodo virtutis intensivè infinitæ, quia posset producere species perfectiores, & perfectiores in infinitum. 3. Vel Angelus produceret eas species liberè, & scienter, vel necessariò, & cæco quodam modo, nesciens, an eas producat, necne? Hoc secundum non: quia manifestè repugnat perfectioni Angeli. Primum etiam non: quia, ut liberè producat sibi species rei præsentis, debet aliquomodo rem præsentem præcognoscere, quomodo autem præcognosceret, cùm nullas supponatur habere ejus species? 4. Quia Angelus habuit species omnium rerum naturaliũ hîc & nunc à se cognoscibilium primo instanti, ut constat ex dictis in probat: 3. partis Conclusion. non potest autem dici Angelus sibi ipsi produxisse omnes eo instanti, cùm non habuerit res omnes sibi tum præsentes. 5. Præsentia localis est conditio ad operandum tantùm ijs necessaria, quæ se habent ut agens & patient, Angelus autem, producens sibi ipsi species rerum præsentium, non ita se haberet. *Ad 1. probat:* R. *Dist: anteced:* Intellectus agens nulla est perfectio, formaliter, Transeat: præsuppositivè; Neg: intellectus enim agens supponit intellectum possibilem, id est, potentem carere speciebus intellectualibus, & consequenter ex se incompletum ad intelligendum, quæ haud dubiè est imperfectio. *Ad 2. probat:* Disparitas est, quia homo in telligendo dependet à cognitione sensuum; ex quo colligimus non habere illum species intellectuales sibi congenitas (ut quid enim aliàs opus esset cognitione prævia per sensus?) sed habere intellectum agentem, cujus operà fabricare sibi potest species; Angelus autem neque indiget cognitione sensitivâ, neque aliunde probatur accipere ipsum species de novo, sed potiùs constat contrarium ex dictis, atque adeò non suppetit fundamentum tribuendi eidem intellectum agentem. Præterea, cùm intellectus hominis, phantasia, & sensus externi radicentur in eadem anima, optimè intelligi potest, quomodo eadem anima cognito objecto per sensus vel phantasiam, possit determinari ad producendam sibi speciem intelligibilem ejusdem rei per intellectum agentem, cùm adsit determinatio intrinseca & per cognitionem: at verò quomodo res Angelo prorsus extrinseca, & ab illo non præcognita determinare illum possit ad producendam sui speciem, penitus non apparet. *Ex quo etiam patet ad 3. probat:* Disparitas enim est: Quia licèt intellectus non priùs cognoscat objectum, quàm sibi formet ejus speciem, eadem tamen anima jam priùs per sensum & phantasiam, beneficio speciei materialis, idem objectum præcognovit, & ita illo jam præcognito uno modo, nimirum per cognitionem materialem, facilè apparet, quomodo determinari possit ad parenda sibi instrumenta, seu species spirituales, pro eodẽ objecto cognoscendo, alio modo, nimirum cognitione intellectuali & spirituali: Angel⁹ autem priusquam sibi species rei præsentis, nullo modo supponitur illam præcognovisse, quomodo ergo determinabitur ab illa? *Ad 4. probat:* Disparitas est? Quia relatio, ut hîc suppono, non distinctinguitur à fundamento connotante terminum, neque est aliquid, quod produci debeat à fundamento ad propositionem termini: species verò distinguitur ab Angelo, deberétque produci ab Angelo ad positionem rei intra sphæram præsentiæ localis Angeli, quod, quomodo fieri possit, non apparet, propter superiùs dicta. Quòd si dicas cum quibusdam Philosophis, relationem esse modum distinctum à termino & fundamento, resultantem ex fundamento, posito termino: tum ajo talem modum posito termino, non produci à fundamento, sed à DEO, ad exigentiam & fundamenti, & termini, petentium, ut, si coëxistant, talis modus relationis producatur in fundamento. Adde hoc argumento probari Angelum non tantùm posse formare sibi species præsentium, sed etiam

distan-

distantium, sicut fundamentum relationis determinatur ad relationem, ubicunque ponatur terminus.

VI. Ille locus Ezechiel: 28. pro conclusione allatus, potest intelligi de sapientia super naturali, ergo nihil probat pro nobis. *Confirm.* 1. Angeli possunt dici creati pleni sapientiâ, licèt non cognoverint futura, ergo etiam, licèt non acceperint ab initio species omnium futurorum. 2. Licèt Angeli non fuerint in instanti creationis usi statim omnibus speciebus, non ideo dici possunt ignorâsse, ergo neque dici potuissent, licèt tum caruissent aliquibus speciebus, atque ita ratio superiùs facta non sufficit. *Confirm.* hoc ipsum: Ut quis dicatur ignorans, non sufficit, quòd careat speciebus, sed requiritur, ut nesciat, quæ deberet, & posset scire. *Præterea:* Posito etiam, quòd Angeli ab initio habuissent species omnium rerum, adhuc non posset dici, sciviſſe illos omnia, quia non dicitur scire, qui præscisè habet species, sed, qui aliquando ijs usus est. Angeli autem neque ante, neque primo instanti usi fuerunt omnibus speciebus, ergo. ℟. Illum locum intelligi posse, & debere de sapientia utrâque, naturali & supernaturali, & quidem à fortiori de naturali: quia, si Angeli creati fuerunt in statu perfecto, quoad supernaturalia, quantò magis quoad naturalia, præsertim, cùm ordo gratiæ supponat ordinem naturæ, & detur cum proportione ad illum. *Ad 1. Confir.* Disparitas est: Quia prænotio futurorum non potest haberi naturaliter ab Angelo; adeóque non spectat ad plenitudinem sapientiæ naturalis angelicæ; species verò futurorum & haberi possunt & debentur naturaliter Angelo, illísque non habitis, sequeretur Angelos nec habuisse sapientiam actualem, nec habitualem, rerum omnium, naturaliter ab ijs cognoscibilium, & consequenter, nullo sensu dici posset, illos fuisse plenos sapientiâ, cum necessariò vel sermo esse debeat de sapientia habituali, vel de actuali. *Ad 2. ℟. Neg: Conseq:* Quia ignorare non est præcisè carere actuali cognitione (nam alias viri sapientissimi, cùm dormiunt vel aliud agunt, dicerentur esse ignorantes) sed est insuper, carere scientiâ habituali, & potentia proximâ ad cognitionem actualem. Hoc autem contigisset in Angelis, si caruissent speciebus, adeóque, propriè loquendo, ignorâssent: ex eo autem, quòd non fuerint usi speciebus, tantùm sequitur, eos non habuisse cognitionem actualem. *Ad ulteriorem Confir:* dico, ad hoc, ut quis dicatur ignorare sufficere, quòd nesciat ea, quæ naturaliter scire potest, sive ea scire debeat, sive non, Angelos autem posse scire naturaliter omnia ad universum pertinentia, quæ pro aliqua temporis differentia futura sunt. *Ad postremum,* quod additur, ℟. *Neg: assumpt: ad probat:* ajo, scientiam habitualem esse duplicem: Prima est acquisita per prævios actus, & ad hanc requiritur, ut, qui dicitur sciens, fuerit aliquando usus speciebus. Altera est infusa, & à DEO sine actuum exercitio accepta, & ad hanc (ut quis dicatur scire) sufficit, quòd habeat species, quibus uti possit, cùm voluerit.

## ARTIC. V. *An Angeli intelligant per species universales? & quidem res omnes naturales Universi?*

RESP: *Intelligere. Probatur 1. pars de* universalitate: quia non repugnat species universalis, extendens se ad plura distinctè repræsentanda, ergo verisimiliter datur in Angelis. *Antec: patet 1.* Quia nulla dari potest ratio repugnantiæ. 2. Quia species intelligibiles sunt quædam participationes idearum divinarum, quæ, cùm sint entitas realiter unicissima, repræsentant tamen infinita; cur ergo non eadem species possit repræsentare plura? 3. Idem sensus communis cognoscit plura, quæ cognoscunt sensus particulares; idem homo æquivalet pluribus, animalitati & rationalitati; eadem species expressa potest repræsentare, quod alias repræsentarent plures; ergo à pari, species impressa vel infusa. 4. Inter entia dantur aliqua superiora, quæ in se divisim colligunt perfectiones inferiorum, ergo etiam dari potest species, quæ colligat in se perfectiones, & vim repræsentandi plurium specierum inferiorum. *Consequentia* verò *probatur.* Quia intellectus angelicus est admodum perfectus, adeóque exigit instrumenta similiter valde perfecta, adeóque universalia: quandoquidem virtus, quò est perfectior, hoc est simplicior, magísque unita, & per eandem entitatem extendens se ad plura. 2. Quia ita evitatur entium multiplicatio, & aliunde nihil obstat: quòd enim homo intelligat per species particulares est ideò, quia cognoscit per sensus, qui, cùm cognoscant res in particulari, transmittunt quoque species particulares ad potentias interiores, quæ ratio non habet locum in Angelis. 3. Quia Angelus potest se per eandem suam essentiam, tanquam per speciem intelligibilem, unicâ cognitione comprehendere, ergo etiam res aliàs plures intelligere per eandem speciem. 4. (& est confirmatio præcedentis.) Cognitio comprehensiva Angeli eadem repræsentat plura & diversa, putà essentiam, proprietaes, effectus, &c. ergo etiam dabilis est species connaturalis Angelo repræsentans plura & diversa, v. g. Petrum, Paulum, Joannem, &c.

*Probatur 2. pars:* Quòd Angelus intelli-

telligat omnes res naturales Universi. 1. Authoritate Augustini lib. 2. in Genes: ad lit: ubi expressè docet, DEUM omnium rerum similitudines, sive species, mentibus angelicis impressisse, quas erat conditurus. 2. Quia res omnes naturales sunt ejusdem ordinis cum intellectu angelico, nimirum ordinis naturæ, adeóque proportionatæ ab illo cognosci, & aliunde, dum existunt, sunt in tali statu, ut in seipsis cognitionem terminare possint, ergo. 3. Cognoscibilitas rei proportionatur entitati rei, ergo cognoscibilitas rerum naturalium est naturalis ergo sunt naturaliter cognoscibiles; à quo autem magis, quàm ab intellectu angelico, intellectuum creatorum perfectissimo? ergo. 4. Quia primò unus Angelus cognoscit naturaliter omnes cæteros cùm ordinetur ad constituendam cum illis unam Rempublicam; secundò etiam cognoscit hominem, cùm ad ejus custodiam vel ministerium mediatè aut immediatè destinetur; deniq; etiam cognoscit omnes res corporales, cùm sint vel ejus instrumentum, ut corpora cælestia, vel effectus, ut sublunaria, quæ per motum & influxum cæli producit, & conservat, idque non cæcè, sed mediante & dirigente cognitione, ergo. 5. Quia sæpe in scripturis invitantur omnes creaturæ, etiam non intellectuales, ad Deum laudandum & benedicendum, hæc autē laus & benedictio non est aliud, quàm vis quædam motiva, quam habent res omnes, movendi creaturas intellectuales ad cognoscendum & laudandum DEUM, ac proinde supponitur dari creaturas, quæ res omnes creatas possint cognoscere, ergo vel maximè tales sunt Angeli. 6. Quia non est ratio tribuendi Angelis cognitionem horum potiùs, quàm aliorum naturalium, ergo, vel omnia cognoscunt, vel penitus nihil; atqui manifestum est cognoshere illos aliqua, ergo cognoscunt omnia. 7. Qui intelligit majora intelligibilia, intelligit etiam minora, ut dicitur. 3. de anima, atqui quilibet Angelus intelligit alios Angelos, qui sunt maximè intelligibiles, cùm sint maximè immateriales, ergo intelligit omnia alia intelligibilia. 8. Quia res superiores continent in se perfectiores inferiorum, modo quodam eminentiore & sibi proportionato, ut patet inductione, atqui Angeli sunt naturæ superioris, quàm quæcunque creata alia, suntque intellectuales, ergo continent omnium aliorum perfectiones intelligibiliter; continere autem alterius perfectionem intelligibiliter, est, habere in se aliquomodo formam, seu speciem intelligibilem illius, sicut continere in se aliorum perfectiones physicè, est, habere in se aliquomodo (formaliter scilicet, vel virtualiter) illorum formam physicam, ergo Angeli habent omnium aliorum creatorum species intelligibiles, & consequenter possunt omnia illa cognoscere. Atqui etiam habent species sui ipsorum invicem, ergo & se possunt cognoscere invicem, ac proinde omnia entia naturalia hujus Universi.

*Sed contrà* 1. Species specificatur ab objecto, sicut habitus, ergo unica species habet unicum objectum, nec potest repræsentare plura, & consequenter non datur species universalis, neque Angeli cognoscunt per species universales. *Confir.* 1. Eadem res non potest esse similitudo propria plurium dissimilium, atqui species est similitudo propria ejus, cujus est species, ergo eadem res non potest esse species plurium dissimilium. 2. Plura singularia non possunt distinctè definiri unicâ definitione, neque duæ imagines, v. g. leonis & rosæ, repræsentari eodem exemplari, ergo neque plura objecta distinctè ab eadem specie. R. *Dist: antec:* Una species habet unum objectum unitate simplicitatis & singularitatis; Neg: unitate simplicitatis, vel coordinationis; Conc: sicut enim intellectus est una potentia, licèt non habeat unum objectum singulare, sed unum per coordinationem, vel etiam aggregationem, ita à pari de specie dicendum est. 2. Una species habet unum ob-ectum *Quod*; Neg: unum objectū *Quo*, sive unam rationem formalem, sub qua multa objecta particularia repręsentat, vel in quo multa objecta particularia specialiter conveniunt, Conc: sicut iterum intellectᵘ dicitur una potentia, quia multa objecta attingit sub una ratione formali entis & veri *Adi. Conf.* R. 1. *neg: Maj:* contrariū patet in essentia divina, quæ eadem est species eminentialis rerum omnium, quamvis dissimilium. R. 2. *Dist: Maj:* eadem res non potest esse propria similitudo plurium dissimilium adæquata; Conc: superexcedens & eminens; Neg: similitudo enim & species adæquata rei est, quæ rem adæquat, adeóque nec plus, nec minus, quàm res sit, repræsentat, & talis similitudo haud dubiè non potest esse propria plurium, quia adæquaret rem A. ex supposito, & non adæquaret, quia plura repræsentaret, quàm rem A, nimirum etiam rem B. Similitudo verò excedens & supereminens est, quæ ratione suæ perfectionis specificæ, non solùm repræsentat distinctè rem unam, sed etiam plures, & talem speciem non repugnat esse similitudinem propriam plurium dissimilium, ut apparet in divina essentia; & tales similitudines sunt species universales, quas in Angelis ponimus. *Hinc ad 2.* Disparitas ad primum est: quia definitio propria & formalis (ut patet ex ipso nomine) est notitia finiens, terminans, adæquans rem, adeóque non potest eadem esse plurium, quia esset notitia adæquata, seu æqualis rei definitæ, ut supponitur, & non esset, quia extenderet

dere se ad plures alias. Horum nihil contingit in specie, quia hæc non importat ex conceptu suo adæquationem præcisè rei, sed potest esse, vel adæquata, vel excedens & supereminens. R. 2. *ad idem*: Plura singularia non possunt definiri definitione eâdem formaliter sumpta; Conc: eadem materialiter, & realiter; Neg: sicut enim eadem realiter species, ex dictis & probatis, potest esse plurium, patétque in essentia divina, ita realiter idem actus potest esse cognitio plurium essentiarum per genus & differentiam; licèt non idem formaliter. Ad alterum disparitas est: quia figura rosæ & leonis sunt duæ figuræ adæquatæ, & adæquatè diversæ, consurgentes ex terminis quantitatis adæquatè diversis; cùm ergo eadem res non possit habere plures terminos adæquatos quantitatis, etiam non poterit idem habere figuram rosæ & leonis. Tale nihil obstat in specie. Imò sequitur potiùs, quòd, sicut una figura potest physicè esse majoris extensionis, quàm altera, ita una imago intentionalis seu species possit esse extensior alterâ. Hæc autem extensio aliter explicari non potest, quàm per hoc, quòd una indivisibilis species possit se extendere ad plures res repræsentandas, quàm altera.

II. Universale abstrahitur à particularibus, ergo, si *A*ngelus intelligit per species universales, sequitur, quòd intelligat per species abstractas à rebus particularibus, quod est contra dicta artic: præced. *Confir:* 1. Quod cognoscitur in particulari, perfectiùs cognoscitur, quàm, quod in vniversali, quia cognoscere rem in universali, est cognoscere in communi & confusè, ergo; si *A*ngeli cognoscunt per species universales, sequitur quòd cognoscant imperfectè. 2. Cognitio & species *A*ngelorum proportionantur naturæ ipsorum, sed Angelorum natura est valde perfecta & actualis, cognitio autem & species universalis est imperfecta & in potentia, ergo *A*ngelus non cognoscit per speciem vel cognitionem universalem. 3. Vel omnes species Angeli sunt universales, vel aliquæ illarum particulares, neutrum dici potest cum fundamento, ergo. R. Universale est triplex. 1. *in re*, & est natura, quæ per conceptum communem abstrahi potest à particularibus. 2. Universale *à re*, & est eadem natura per intellectum jam abstracta à particularibus. 3. Universale *ad rem*, & est causa, vel aliquid simile causæ extendens se ad multa. Et in hoc ultimo sensu dicuntur species Angelorum universales, quia extendunt se ad multa repræsentanda, sicut eadem idæa & potentia divina ad multa producenda. Vel certè, universale concipi potest dupliciter. 1. ex parte rei cognitæ, & est id, quod abstrahitur à particularibus. 2. ex parte medij & cognoscentis, per quod idem, tanquam per medium Quo, intellectus potest cognoscere plura, clarè & distinctè. Et in hoc secundo sensu dicuntur species Angelorum universales. *Ex quo patet ad 1. & 2. Confirmi. ad 3.* dico; Angelum probabiliter habere aliquas species universales, aliquas particulares. Res inferiores cognoscit *A*ngelus per species universales; id est per tales, quarum quælibet repræsentat plures res Angelo inferiores. Res verò superiores, vel æquales, cognoscit per particulares, quarum singulæ, res tantùm singulas repræsentant. Ratio prioris est: Quia major vis requiritur in *A*ngelo ad cognoscendum seipsum, & alios *A*ngelos superiores, vel æquales, quàm ad cognoscendam rem aliquam inferiorem: cùm ergo Angelus habeat vim cognoscendi seipsum & alios *A*ngelos, sequitur nullam speciem, quæ repræsentat unicam rem Angelo inferiorem, adæquare vim cognoscitivam Angeli; adeóque probabiliter omnes talium rerum species esse universales, cùm non sit ratio pro una potiùs, quàm pro altera, &, cùm ita evitetur specierum multiplicatio. Ratio posterioris est: Quia Angelus cognoscit se ipsum per suam essentiam, non tanquam per speciem universalem, sed particularem (essentia enim Angeli non extendit se directè ad quidquam aliud per modum speciei repræsentandum, quàm ad seipsum, ut superiùs art: 3. dictum est) ergo etiam alios Angelos æquales (si qui dantur) & superiores cognoscet per species particulares, cùm hi non minùs adæquent ipsius potentiam cognoscitivam, quam ille ipse adæquet.

III. Si omnes *A*ngeli cognoscunt res omnes naturales, ergo cognitio unius non est universalior, quàm alterius. *Præterea*, Si Angeli cognoscunt omnia naturalia, idque per species simul & semel illis concreatas; ergo naturaliter possunt cognoscere futura. *Probatur Sequela:* Quandocunque existit adæquatum principium alicujus effectûs, debetur illi naturaliter concursus ad producendum effectum; sed si species omnium naturalium aliquando existentium, etiam futurorum, essent *A*ngelis concreatæ existeret adæquatum principium cognoscendi omnia futura naturalia, ergo &c. *Neque dici potest*, concursum ideo non deberi speciebus ante actualem existentiam eorum, quorum sunt species, quia species pendent in operatione ab actuali existentia rei, tanquam à conditione: nam *contra est* 1. Quia tum solùm pendet aliquid in operando ab actuali existentia alterius, tanquà à conditione, quando effectus producendus naturaliter supponit existentiam talis conditionis, atqui cognitio futurorum non supponit existentiam actualem objecti pro tunc, dum affirmatur, imò supponit potiùs non existentiam, ergo &c. Et licèt verum

esset, speciebus non deberi concursū ad res intuitivè cognoscendas, antequam actu existant, adhuc *contra est* 2. Quia saltem sequitur, Angelum præscire futura abstractivè: cognosceret enim se habere species repræsentativas omnium naturaliū pro tempore, quo actu existent, & simul etiam adverteret defacto negari sibi usum illius speciei. unde colligeret evidenter, defacto quidem rem non existere, sed primò extituram: scit enim, quòd non habeat species sibi concreatas, nunquam futurorum. *Contra* 3. Quia Angelus non posset scire, quandonam aliqua species inciperet sibi esse usui, sed deberet identidem quasi tentare, & experimentum velle capere, & quia non posset tentare omnes species, quas habet, propter limitatam potentiam ad certum numerum objectorum simul & semel cognoscibilium, ideo non posset, nisi casu, fieri, ut primo statim instanti, quo res ponitur, illam cognosceret, cùm tamen aliunde videatur dicendum Angelum statim debere cognoscere, quando res aliqua incipit existere. ℟. 1. *Neg: Conseq.* Licèt enim omnes Angeli cognoscant omnia naturalia, superiores tamen eandem rem cognoscunt cum pluribus terminis, quàm inferiores, v. g. Angelus proximus infimo cognoscit supremum in ordine ad plures terminos, quàm infimus, licèt uterque cognoscat æqualiter res se inferiores, quandoquidem uterque illas cognoscit comprehensivè, in comprehensione autem non possit dari magis & minùs ex parte objecti. ℟. 2. *Dist: Conseq:* ergo cognitio unius non est universalior, quàm alterius, quoad objectum & res, quas singuli cognoscunt, vel possunt cognoscere; Cone: quoad modum, seu medium Quo cognoscunt Nego: Angeli enim superiores cognoscunt per unam eandémque speciem plura, quàm inferiores. *Ad alterum* ℟. *neg: sequel: & disting: Maj: probat:* Quando existit principium adæquatum &c. si illud principium non pendeat naturaliter in operando ab aliquo termino & conditione extrinseca Conced: si pendeat, sicut species angelicæ dependent ab actuali existentia objecti, ad hoc, ut illud repræsentent intuitivè: Neg: Intuitio enim fertur necessariò in rem, prout est in se; non potest autem sic ferri, priusquam sit aliquid in se. *Ad 1. rationem* in oppositum dico, cognitionem futurorum, quà talium, intuitivam, & supponere, & non supponere existentiam objecti, pro tunc, quando illud affirmat: supponere, quia est intuitiva, quæ tendit in rem, prout est in se, adeóque in rem ut existentem; non supponere, quia est cognitio futuri, ut talis, quæ non fertur in rem, prout hæc est in se, sed prout erit in se, adeòque in rem, ut nondum existentem, sed ut extituram. Ex quo patet, implicare hujusmodi cognitionem futurorum. *Ad alteram rationem* oppositam patet ex dictis suprà Quæst: 5. art: 3. ad 3. ubi dixi Angelum non scire evidenter se habere tantùm species futurorum. *Ad 3.* ℟. *Neg: sequel:* Angelus enim semper cognoscit suas species, quas habet, ut dixi Quæst: 5. art: 7. ad 1. hoc ipso autem, quod res incipiat existere, potest species ad cognitionem intuitivam concurrere, & consequenter hoc statim videt Angelus. Nam sicut habitus, in communi multorum sententia, exigit in actu primo inclinare subjectum, si adsit cognitio objecti, & hoc ipso, quòd adsit, inclinat; sic species, si res existat per illam cognoscibilis, exigit concurrere cum intellectu Angeli ad talem cognitionem sui, quâ is videat hanc speciem esse modò repræsentativam rei ut existentis; si autem res non existat, tunc tantùm exigit concurrere ad cognitionem, quâ Angelus videat hanc speciem esse de se repræsentativam huius aut illius rei ubi extiterit. Ex quo inferes, quàm primùm res quæpiam, cujus speciem habet Angelus, incipit existere, illicò DEUM determinare intellectum Angeli ad producendam aliam cognitionem speciei, quàm antea, cùm nondum res existeret. ℟. 2. *Ad principale argumentum neg: sequel: & Minorem probat:* cùm enim futuritio effectuum contingentium semper dependeat aliquomodo ab operatione causæ liberæ, ut dictum est Quæst: 5. artic: 7. c: Angelus autem non habeat species sibi concreatas operationum liberarum, ut etiam eâdem Quæst: a. 3. ad 1. diximus, sequitur, illum non habere principium adæquatum futurorum contingentium, quâ talium, licèt habeat species rerum, quæ contingenter futuræ sunt.

## Artic. VI. *An Angeli superiores intelligant per species universaliores, quàm inferiores.*

*Resp. Intelligere. Probatur* 1. ex Dionys. de cæleſt. Hierarch. cap. 10. ubi juxta translationem Perionij, cùm docuisset, Angelos esse æquales quoad objecta, quæ cognoscunt, his verbis: *At participes quidem esse omnino & sapientiæ, & scientiæ, commune est divinarum mentium omnium*, subdit: *non tamen eodem, sed inferiore*, id est minùs universali, *modo*. Et iterum ibidem: *Cherubin ordo sapientiæ celsiori, scientiæque communicat, qui verò sub illis sunt spirituum sanctorum ordines, & ipsi scientiæ, sapientiæque participes sunt quidem, particularis tamen & inferioris*, id est, ut explicat D. Thomas: superiores Angeli participant scientiam magis in universali, quàm inferiores. Quibus accedit author libri de causis, apud D. Thomam hic,

docens,

docens, Intelligentias plenas esse formis, id est, speciebus intelligibilibus, in quibusdam tamen, nimirum in superioribus, esse formas universaliores. Nec dici potest cum Vasquez, Dionysium loqui de majore & minore universalitate, quoad objecta, non verò quoad species, ita, ut sensus sit: Angelos superiores plura objecta cognoscere, quàm inferiores: quia jam ostensum est articulo præcedente, in rerum naturalium scientia unum Angelum non superare alterum, sed quemlibet ipsorum cognoscere omnia. 2. Quò res in aliqua ratione est perfectior, eò est secundùm illam rationem DEO similior, ergo, quò Angelus in intelligendo est perfectior, eò est DEO secundùm rationem intelligendi similior; atqui DEUS, quæcunque intelligit, intelligit per unicam universalissimam speciem, nimirum per suam essentiam, & in hoc consistit infinita ejus perfectio intelligendi, ergo Angelus, quò est perfectior, eò cognoscit per species pauciores & universaliores, quò autem est imperfectior, eò per plures & minùs universales. 3. Res perfectior est DEO similior, ergo species perfectiores sunt DEO similiores; atqui DEUS, in quantum per suam essentiam est species rerum, est species universalissima, extendens se ad repræsentanda omnia, ergo species perfectior, cùm magis participet divinam essentiam, in quantum hæc est rerum species, est universalior. Atqui Angelus perfectior intelligit per speciem perfectiorem, ergo per universaliorem. 4. Et est confirmatio præcedentis: DEUS est ens, & bonum universalissimum simul, & simplicissimum, ergo cùm res in ea ratione, in qua est perfectior, sit DEO similior (adeóque magis participet de bono & ente universali, simúlque simplicissimo) habet entitatem & bonitatem universaliorem, & simul simpliciorem, & consequenter, cùm modus operandi sequatur modum essendi, habet modum operandi universaliorem, & simul simpliciorem, id est, talem, quo eadem res se extendat ad plura; ergo species perfectior habet esse & bonitatem (& consequenter modum operandi) universaliorem, & simul simpliciorem, ergo, cùm Angelus perfectior intelligat per speciem perfectiorem, intelligit per universaliorem, simúlque simpliciorem. 5. Angelus, quia est perfectior homine, intelligit per species universaliores, quàm homo, ergo etiam unus Angelus, quia est perfectior altero Angelo, intelligit per universaliores species, quàm alter Angelus. 6. Homo, quantò est acutioris ingenij, tantò plures conclusiones deducit ex eodem principio; & causa, quò est excellentior, tantò plura potest efficere; & potentia, quantò est nobilior, tantò est universalior; ergo etiam, cùm Angeli aliunde habeant species universales, ut probatum est; quantò quis est perfectior, tantò per eandem speciem potest plura cognoscere, & quantò species universalis Angeli est perfectior, tantò est universalior. 7. Inter scientias & artes, illa, quæ est superior alterâ, habétque sibi subordinatam alteram, est universalior, considerátque rationes magis universales, ut patet in scientia civili, quæ habet sub se scientiam militarem, & est universalior, quàm militaris, considerátque rationem universaliorem, nimirum rationem boni humani, cùm militaris tantùm habeat pro objecto bonum humanum, ut procurabile per res bellicas, & similiter militaris est universalior scientiâ equestri, &c. Item in metaphysica, cui subordinantur omnes scientiæ naturales, & est scientia universalissima, considerátque rationem universalissimam entis ut sic &c. Atqui scientia & cognitio Angelorum superiorum est altior, quàm inferiorum, habétque sibi subordinatam scientiam & cognitionem inferiorum: nam Angeli superiores per suam scientiam illuminant, perficiunt, purgant inferiores, ergo scientia & cognitio superiorum Angelorum est universalior, quàm inferiorum, cognitio autem universalior procedit congruentiùs & connaturaliùs à specie universaliori, ergo Angeli superiores habent species universaliores. 8. Angelus ex ratione communi angelicæ naturæ postulat species universales, ergo Angelus perfectiùs participans gradum naturæ angelicæ postulat species universaliores; nam sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis.

*Sed contra* 1. Licèt homo sit perfectior bruto, non sequitur hominem debere cognoscere per pauciores species & universaliores, quàm brutum, ergo licèt Angelus A. sit perfectior Angelo B. non sequitur Angelum A. cognoscere per species pauciores, quàm Angelum B. *Confirm:* Quia aliàs etiam dici poterit, Angelum perfectiorem agere per pauciores potentias, adeòque in uno eandem esse potentiam intellectivam & volitivam, in alio verò esse distinctas. 2. Bruta perfectiora pluribus utuntur sensibus, quàm imperfecta, ergo & Angeli perfectiores pluribus speciebus, & consequenter illorum species non sunt universaliores. *Confirm:* hoc ipsum: ad salvandam perfectionem majorem brutorum perfectiorum, non est opus ponere pauciores sensus, ergo neque pauciores species ad salvandam perfectionem majorem Angelorum superiorum. R. *Neg: Conseq:* Disparitas est: Quia angelica natura, ut sic, est capax intelligere & intelligit defacto per species universales, ut di cumestartic: præcedente. Quo supposito congruè infertur, Angelum perfectiorem esse capacem intelligere, & intelligere defacto per species universaliores: ho-

mo autem, ut sic, non est capax intelligere, neque intelligit per species universales, sed per particulares, quia intelligit per species acceptas à rebus, quarum quævis propriam & distinctam speciem transmittit in sensus, & per sensus ad potentias internas cognoscitivas; unde etiam dici non potest cognoscere per species universaliores, quam brutum. *Ad 1. Confirm: neg: sequel:* Quia in Angelis nulla datur potentia, nisi intellectiva & volitiva: intellectus autem & voluntas nec possunt conflare unicam potentiam, ut dicetur Quæst: sequenti artic: 1. neque possunt quoad se multiplicari, ita, ut unus Angelus habeat plures, alter pauciores intellectus aut voluntates, cùm non possit intelligi, quomodo intellectus aut voluntas possit in eodem subjecto multiplicari, quandoquidem utraque hæc potentia, ex intrinseca sua ratione, est universalissima, attingens omne ens sub ratione veri vel boni, adeóque habens idem objectum Quod, & rationem sub Qua. At verò ex nullo capite repugnat speciem, vel unius tantùm, vel plurium rerum esse repræsentativam, adeóque dari potest species, vel universalis, vel particularis. Hoc autem supposito congruentiùs dicitur, Angelos perfectiores intelligere per species universaliores, ut patet ex dictis pro conclusione. *Ad 2.* R. *neg: Consèq:* Disparitas est: Quia sensus externi sunt tantùm cognoscitivi certorum objectorũ, non autem omnium, v. g. visus est tantùm cognoscitivus lucis & coloris, non autem soni, saporis &c. Et ita ad salvandam brutorum majorem perfectionem, opus est pluralitate sensuum, non paucitate, quia, quò plures habent sensus, eò plurium sunt cognoscitiva: species verò intellectuales sunt de se capaces universalitatis, ita ut eadem possit repræsentare objecta plura & diversa, possúntque multiplicari syncategorematicè in infinitum, vel redigi usque ad unicam, estque aliunde perfectius, cæteris paribus, posse cognoscere plura per pauciora: & ideo Angelis perfectioribus tribuuntur universaliores & pauciores; minùs perfectis, minùs universales & plures species. Sed quare ad salvandam perfectionem animaliũ perfectorum non ponitur sensus unicus, qui simul sit gustus, tactus, visus, &c. sicut in Angelo perfectiore ponitur species unica, quæ simul est species bovis, asini, leonis? R. Quia primò dubium est, an sensus hujusmodi sit possibilis propter dicenda Q. sequenti art: 1. Præterea, quia nec authoritas, nec experientia suadet, nec ratio aliunde evincit, dari defacto hujusmodi sensum. Pro Angelis autem stat & authoritas superiùs allata, & experientia constat, intellectiva, quamvis sint tantùm perfectiora accidentaliter, & quoad diversitatem dispositionum & organorum, universaliùs tamen & magis unitè res attingere, ut patet ex 6. probat: conclus: ex quo rectè arguitur, & quidem à fortiori, ad Angelos, qui differunt, quoad vim intelligendi essentialiter. Quamvis, loquendo absolutè, negari non possit, inæqualem illorum perfectionem aliter etiam salvari posse. Et hinc constat solutio ad ulteriorem Confirmationem.

II. Si Angeli superiores intelligant per species universaliores, ergo ponamus Angelos universim esse decem, & infimum habere decem species. Tali hypotesi, ut Angelus penultimus habeat universaliores species, quàm ultimus seu infimus, debebit habere summùm novem species, antepenultimus summùm octo &c. ergo supremus Angelus habebit unicam; hoc autem videtur falsum, quia, si crearetur hodie Angelus quispiam novus, qui esset superior eo Angelo, qui hactenus fuit supremus, ille deberet intelligere per universaliores, adeóque per pauciores species, quàm Angelus, qui fuit hactenus supremus, sed hoc fieri non posset, supposito, quòd hic intelligat per speciem unicam, ergo Angeli non intelligunt per magis & minùs universales species. R. *admissâ sequelâ, neg: subsumptum & minor: probat:* Angelus enim, ut dixi artic: 5. ad 2. cognoscit tantùm res inferiores per species universales, æquales verò (si hæ dantur) & superiores per particulares. Si ergo hodie crearetur novus Angelus superior illo, qui hactenus fuit supremus, tunc DEUS ab initio infudisset speciem illius Angelo, qui hactenus fuit supremus, vel hodie infunderet, quando novum illum crearet; è contra Angelus supremus hodie creatus, cognosceret Angelum, qui hactenus erat supremus, eâdem specie, quâ cæteros inferiores, & consequenter hic haberet pauciores species, quàm alter; alter enim (qui antea erat supremus, & jam non est) haberet primò unam speciem universalem, quâ cognosceret omnes res se inferiores, & alteram particularem, quâ cognosceret illum Angelum de novo creatum; iste autem (qui defacto est supremus) haberet unicam speciem universalem, quâ cognosceret omnia inferiora. Ex quo infer, etiam alios Angelos omnia se inferiora posse cognoscere per eandem speciem: est enim par ratio, quia sic se habet quiscunque Angelus respectu rerum se inferiorum quoad excessum perfectionis, sicut se habet Angelus supremus ad res respectu sui inferiores. Ex quo ulteriùs collige, etiam sic adhuc superiores Angelos habituros species universaliores, quàm inferiores: nam infimus v. g. cognoscit tantùm per suam speciem universalem res se inferiores, id est, animam rationalem, & res corporeas, superior autem proximus infimo cognoscit insuper per suam speciem universalem ipsum Angelum infimum, & sic

dein-

deinceps, atque ita species universalis Angeli superioris semper est universalior, quàm inferioris. *Sed dices*, Angelum infimum esse immediatè supra animam rationalem, cùm ergo hæc cognoscat omnia per species particulares, non esse verisimile, fieri immediatè transitum à tanta universalitate ad particularitatem. Præterea, cùm magis distent cælum & elementa, vel mixta, quàm duo Angeli æquales, difficiliùs videri, ut eadem species repræsentent cælum & elementa &c. quàm duos Angelos æquales, quod tamen postremum nos negamus. R. Licèt inter Angelum infimum & animam hominis nulla mediet natura intellectualis, quia tamen Angelus, etiam infimus, est in altiore & diverso ordine, quàm anima, ideo potest illi tanta universalitas competere: sicut, licèt inter mortale & veniale nullum mediet peccatum, quia tamen mortale, est ordinis diversi & altioris, potest illi tanta malitia competere, ut superet omnem satisfactionem puræ creaturæ, licèt malitia venialis illam non superet. Præterea dico, licèt Angelus, qui est defacto infimus, sit hìc & nunc immediatè supra animam rationalem, posse nihilominus inter ipsum & animam poni infinitos syncategorematicè Angelos, minùs & minùs perfectos, adeóque & illum, & quemcunque alium Angelum distare ab anima quodammodo infinitè quoad perfectionem, adeóque non fieri transitum immediatum à tanta universalitate ad particularitatem. Ubi obiter nota, quòd, sicut inter quemlibet Angelum & hominem possunt poni infiniti syncategorematicè Angeli, & ideo quilibet Angelus est secundùm quid infinitè perfectior homine & alijs Angelis syncategorematicè infinitis, ita idem de speciebus angelicis sive inter se, sive cum speciebus hominis comparatis, dicendum esse, quia ratio est omnino eadem. *Ad alterum, negatur assumptum:* Omnia enim corporea non adequant perfectionem cujuscunque Angeli, adeóque, sicut Angelus per eandem speciem, nimirum per suam essentiam, potest intelligere se ipsum, ita per unicam poterit omnia corporea. At verò Angelus æqualis adæquat perfectionem alterius Angeli, cui est æqualis, atque adeò, sicut Angelus per illam speciem, quâ cognoscit seipsum, non cognoscit directè quidquam aliud, ita per speciem, quâ cognoscit alium sibi æqualem, &c.

# QUÆSTIO SEPTIMA.

## DE

# VOLUNTATE ANGELORUM.

## ARTICULUS I.

### An Voluntas Angeli distinguatur ab essentia, & ab intellectu Angelorum.

RESP. *Distingui. Probatur prior pars Conclusionis.* 1. ijsdem argumentis, quibus Q. 4. artic. 1. intellectum Angeli ab ejus essentia distingui probavimus: est enim eadem ratio. 2. Quia essentia, seu substantia Angeli est realiter ens absolutum, adeóque absolvitur, & finitur seipsâ & intra seipsam, atqui voluntas Angeli non absolvitur sic intra se ipsam, sed extenditur etiam ad aliquid, quod est extra ipsam, nimirum ad bonum sibi extrinsecum, ergo voluntas Angeli non est ipsius essentia. *Confirm:* Inclinatio naturalis, seu appetitus, quo res corporeæ appetunt suum esse, vel bonum suum intrinsecum, distinguitur realiter ab inclinatione seu appetitu eorum naturali, quo appetunt aliquid sibi extrinsecum v. g. locum (nam prior appetitus est idem cum essentia rei, posterior verò est qualitas superaddita, gravitas nimirum vel levitas) ergo etiam essentia Angeli, quæ est tota ad se, & absoluta intra se, distinguitur realiter à voluntate, quæ extenditur extra se, nimirum ad bonum aliquod extrinsecum. Aliud est de Essentia divina: hæc enim, quia continet intra se omne bonum, non extenditur propriè extra se, sed quidquid vult, ratione suæ bonitatis intrinsecæ vult: hoc autem non contingit in voluntate creata, quæ sæpe vult aliqua propter bonitatem, sibi extrinsecam; & ideo opus non est, ut voluntas divina distinguatur à divina essentia, sic verò voluntas creata à creata essentia.